КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀайн обкома, Нохч-ГӀалгӀайн АССР Лаккхечу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЙЛУ 1923 шера дуьйна

№ 21 (4501). | ШОАТТА, 17 февраль, 1968 шу. | Мах 2 кап.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

•

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ?

ШИН ФЕРМЕ

Ер шу доладеннача хьалхарча деношка а лаьхача темпаьца къахьега болабелар Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза кхоалагӀча отделене шурий-товарни ферма хьайбаш леладераш.

Чакхбаьнаб юртбоахама кердача шера хьалхара бутт. Лаьхара хьонхамаш гойтад ферма коллективо. Шура лаькарен из пачхалкхенга йохкарен план-задани кхоачашгьай хьайбаш леладелара. Январе 270 центнер шура йоахка езаш яр ферма. Хьалхарча бетта задани тӀехкхоачашъеш 307 центнер дӀаеннай укхаза. ДӀадахача шера хьалхарча бетта дӀаенначул 54 центнер дукхагӀа хул из. ХӀаьта миттта дохкий толамаш доах ферма хьайбаш леладераша февраль бетта а. Дентара денга тӀаеттаду шура. 12, 13 февраля 1268, 1280 килограмм шура лькххай ферме.

Хьайбанта дезка доакъар дика да. Рационе юкъе я моща силос, люцерна. Къаьстта дика я хьажкӀа силос. Отделене кулгалхоша ханнахьа йоахко лый доакъара балае тӀоатӀъяра.

— Баша бехкача Ӏаьмий, е рационе маьхка хьаж йоагӀаш хилаьэза дика силос, — йоах отделене зоотехника Шахаев Арлас. Миттта я а я хьайбай кормушкашка ула силос.

Шийна хьалхашка латта декхар гуш хилача ше ер бахьан къамсаш лаьттабу дика кхоьл. Из гӀулакх лерттӀа леладу ферма бригадира Арсанов Анаус. ХӀара доярка тӀаийна социалистически декхараш хьалтеха йоахк Шеча уголоке. Шерра лъожай хӀара хийнахьа дӀадоахача толамий лард хинна дӀаьтта социалистически яхь. Доярашна салоӀача нӀагӀа йоалдача графика хьагейт. хийнахьа буса хӀара доярка кол шура лъехкий.

Лаккхара толамаш доаха дика лах лукха ба ферме. ХӀара хийнахьа ший группагара 184 килограмм шура йоалкх доярка Дебирова Зурас. Цул лукха тӀехьабисаш доярка Заммаева Макка, Цуханова Шема. Скотника Альгинов Iусама гӀулакх доча группаш хӀара тӀатто хийнахьа буса 8 килограмм шура лу.

ХӀанэ пхьатарра доахан дахкача хала лукха балх ба Iаьсий лелдерий. Къаьстта укх ниййлача IаӀ. Тешшамс, пхьакка хӀа ца къастийташ Iаьсий хьалкхедара бокаца тоцкаш тӀабохийт ферме. Уж кхедеш хьнаре къахьег коммунистически къахьетама ударника Арсанова Арубика. Укх месех шера дӀа ца хецаш карара хара тола совхоза вымпел лелаю ер. Доккхий гӀулакхаш карагӀдуьл Арубика пятилетка кхоалагӀча шера а. Лаьхача хьала тӀа ла цун группера шк бутт балахза дола Iаьсий. ХӀара хийнахьа буса планах 400 грамм тӀаккета ваача 580 грамм лукх тӀаккет Iаьсаптта.

Пхи километр шера яц укхазара Валарга тӀа, совхоза йиъалгӀча шурий-товарни фермага.

Миттача лакача хьала тӀа хила еа-кх ер ферма а лаьна летадора вейнови бригада чловашта тхо шита лохаш. Пхьабакъда, эргара хьалха тхона кийсъенначча доярка кхамаьл тхо раьза доаллдацар. Доакъар кӀезига хилар кӀетадиш аха. Из бакъхилар бокъонна гучадаьлар тхона дӀахо. Рационашна йол яц, хьайбанта лур 35 килограмм ока силосн 20 килограмм мужи ба.

— Йол хӀана яц доакъара рационаца? — хаттар дир оаха ферма бригадирага Гитаев Юсапага.

— Шовткъе итт тони сонгӀа мара йол яц ферме, цудухьа дахкаргдолчех дахкачех доалашна мара ехкац оаха из. Пуниа метта мошача хьажкӀа силос ехк оаха детача доаханна.

Ферме хьалхалаттача доярка Темирсултанова Хазбикаца къамаьл дича гучадаьлар укх тӀехьарча кӀирагӀа моша силос ца ехкар.

Фермашкарча гӀулакхий хьалаш лулаш белгалдаккха дарглац ферме бетташ болча 231 Iаттах ахаш хӀаьа а дахкамаш хилар. Из сона гӀулакх хӀара шера хулаш да. Цо хьагейт отделене специалисташи совхоза кулгалхошех племенной балха боаттӀа теркам тӀа ца бохийтаьта.

Январе 22 тони дӀаьла саача барайтта тони мара шура дӀаеннаьц ферма. Укх бетта а тоаденнадаш гӀулакх, кӀеннгдуш латт хӀара хийнахьеш буса йоалкха шура. Нагахьа саннa 3, 4 февраля 464, 500 килограмм дӀаеннале 11 февраля 411 килограмм мара шура дӀаеннаьц.

Пхьатарра хьалаш да фермера доярашта. ХӀаьта а пхьаболча доярашна тӀехкхоачашъю шоай задaнеш. Январе планах 1800 килограмм лакха саача ший группагара 2342 килограмм шура лъехкий доярка Маирбекова Асмас. Ше беттача [illegible] хьем буса 62—65 килограмм йоалкх доярка Темирсултанова Хазбика.

Шоай ферме хьалхалаттарий а хоалахарча ферма хьайбаш лелаверий а опыт дӀайовзийтача бекъахьа дар йиъалгӀча отделене кулгалхоша.

ХӀанэ этта хьал тоале торонаш йий-те ферме. Йолаш я. Беррига теркам тӀабахийта беза найда ца эшаш йола резерваш хьагучалахара. Царех цаӀ я доаш дола доакъар лика кийчдеш, кхоибеш дӀалахийтар, Хан-ханнахьа хьакхахьа беза центральни усальберча кормоцехе концентраташ а еттаи кхоачамбалла кийчбу муж.

Пятилетка кхоалагӀа шу кердача толамий шу хургдолаш тӀехьа ца доахаш фермера хьал тоале оарцагӀовла беза отделене, совхоза кулгалхой, специалисташ.

«Сердало» газета рейдови бригада: Ш. ХАНИЕВ — «Лермонтовский» совхоза комсомольски организаце секретарь; А. АРСАНОВА — кхоалагӀча отделене Iаьсий лелаярг, коммунистически къахьегама ударник; Х. ТЕМИРСУЛТАНОВА — йиъалгӀча отделене доярка, Т. АРЧАКОВ, тха сотр.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

1941—1945 шш. Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀема къоагӀа немецко-фашистски захватчикашта тӀемашка тӀема гӀулакхашта белгалбуьларех СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо 1968 шера 15 февралерча Указаца СССР орденаши медалаши енай тӀемашка човнаш хиначей хьалха тӀема сингӀаташ теларца белгалбаханзем болча Сийлахь-боккхача Дай-мехка тӀема хьинарерча доакъашхой йоккхача группане.

Шеча Байракха орден енкай 1 сага, I степенагӀа йола Дай-мехка тӀема орден — 517, II степенагӀа йола Дай-мехка орден — 5477, Шеча Седкъа орден — 9231, III степенагӀа йола Слава яха орден — 10909, «За отвагу» яха медаль — 23465, Ушакова медаль — 7, «За боевые заслуги» яха медаль — 19016 сага.

ДӀадахача шера сента, укх шера а Грозненски ремонтно-механически завода мехкдаьтта оборудованеш ремонт еча участка бригадашта юкъе хьалхалатт къаьна коммунист слесарь Н. И. Смольников верте латтача бригада коллектив. Ше а тӀехь вий сот ва говзача слесара бригадица. Уж ба слесараш О. Чачук, Н. П. Гончаренко, В. Фененко.

Буровой насосашта ремонт еш цуй бригада. Бетта задани 130—140 процент кхоачашъе — миттта да дешка дош. Шоай дош кхоачашду ремонтникаша, цар тоаль оборудовани дукха яц. Технически тӀахьожаш бонаш мехкдаьттага дӀаяхоачийт цар тоаль оборудовани.

Бригадира коммуниста Смольникова шо ахебаьб бригада членаш. ВӀалла мехкдаьтта оборудованех хӀана ховш вацар массех шу хьалха заводе балха воагӀаш Чачук Олег. Завода кулгалхоша Смольников Николай Ивановича тӀаьйлар из Iомаве. Массех шера хьийга къа зехьа хьенар Николай Ивановича. Говза дика социалист хиннав Олега. Дика кхет из хӀаъа шой балхах.

Пхийтта шу сонгӀа ха боахкаш дика балха ваха Iоаьйй Николай Ивановича. ХӀаьта а из кхиарчакилд шийна хоачах. Болх бостебаьча мехкдаьтта кердача оборудованех лаьма литература, политически журналаш, газеташ дешаш цо а цун бригада членаша а. Кхача шотталгашка шоай планашта карагӀдаьнначча кердача хьож, шоашта пайдане дар хьаӀомаду.

Дика даькъа лоаш Николай Ивановича завода общественни балхе. Халкъа тӀахьожама контрола член ва из. Бокха къовсам лаьттабу цо производствени дисциплина телхараша, материалаш хлошбеш дӀаьдийтара, рекламета дика лаьха хилийтара.

ЛАККХЕХЬАРЧА СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) Н. И. Смольникова, Н. П. Гончаренкас тоаеш болх. ЛОХЕХЬАРЧА СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) слесараш О. Чачук в. Фененко.

В. Добрынина сурт.

ШОАЙ ЦӀЕЙ ДЕЗДИР ХАЛКЪА КОНТРОЛЕРАША

Самердайхаьа, КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома политпросвещене цӀагӀа Советски пачхалкхене тӀахьожама органаш вӀашагӀьехка 50 шу дизар дезде собране гулбелар республика халкъа тӀахьожама контрола болхлой, цун актива, Грозне къахьегамхойн общественностен викалаш.

Собрани хьелла Грознерча горисполкома председатела П. С. Истомина.

Собране дакъа лоацара хинначаша ахьа барт а болаш шоай сийлен Президиуме хорж КПСС ЦК Политбюро.

Цул тӀехьагӀа дош лу Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета Председатела М. Т. Гайрбекова, Нохч-ГӀалгӀай КПСС обкома, республика Лаккхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета цӀерагӀа сийлен юбилейца даьхкала буьц цо халкъа тӀахьожама контрола болхлойн активисташа.

«Советски пачхалкхене тӀахьожама органаш вӀашагӀьехка 50 шу» яха доклад ю Нохч-ГӀалгӀай республика халкъа тӀахьожама комитета председатела Р. В. Вахаева.

Цул тӀехьагӀа профсоюзий областной Совета цӀерагӀа С. С. Селищев ВЛКСМ областной комитета цӀерагӀа секретарa С. С. Керимовеи дезача цӀейца дакъаьла буьц собране гулбеннарий.

СССР халкъа тӀахьожама комитета, Къилбаседа-ХӀирий, Черкесий-Балкхарой, Дагестански республикай халкъа тӀахьожама комитеташа ейта моарша холлташ йола телеграмаш Iоеш П. С. Истомина.

Цар дайтача моаршала юха лоацаш дуьйлай къамаьл дар халкъа тӀахьожама контрола къаьнагӀа йолча активиста Б. И. Кабальновас.

Торжественни собрани йистейоалаш латташ республикай халкъа тӀахьожама контрола болхлой активисташта Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ лу Нохч-ГӀалгӀай республика Лаккхехьарча Совета Президиума председатела И. А. Алмазова.

Собране дакъа лоацаш хинначашта художественни самодеятельноста доккха концерт оттадир.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ КИЙЧЪЕЛГА СИХДЕ

Соьлкхарчул лакха гучагӀа ахсамъюкъа саьне я хьайбай продукташ кийчъяра объем. ТӀехйнача декхараш тӀа дӀалийнаьа: «ВӀарчаю республика гӀолла, хӀара райне, хӀара колхозе, совхоз хьайбай продукташ кийчъяра план хьалха хьалха кхоачашъеча Iахалие».

ХӀаьта, тахан кхачавонача статуправлене сводках гуш малагӀера, кулкхача районашка вӀаштӀехьа боацаш болабаьа пачхалкхенга план-заданеш кхоачашъяра беза къовсаш.

Продукташ кийчъяра цун хьалха хьалха кхоачашлун оаш я, шу чакхдалалехьа юхаш дикка дукха пхьахьа сонгӀа йола продукция яхар дуьхьа. Шура, масала, 1000 тоннаш кӀезигагӀа йоацаш яхар дуьхьа. Миттта да тӀалийна декхар. Из кхоачашдара хан хьуризу дола. — шера юкхьаллцарча беттанна дола балха тӀа лакха тоараш Iалашъе еза.

Хьалхаш яла богӀа наурски хьайбаш лелаберашкара: цар шура кийчъера пункташка дӀаяхьайтай соьлкхарчул Iалу шу мехьагӀа кхачийначул 22 процент дукхагӀа шура. Шура кийчъяра объем 18 процент лакхаьяьй Сунжа поселковой фермашка.

Кхьача районашка а кӀезигдукха лакхаьяьй хьайбай продукташ кийчъяр. Хадахете а массанахьа даьнадаца. Гучахача районашка йоахаш йола шура дикка кӀезигъяьй. Шела районе январь бетта машкъара лаьрхӀача хӀара Iаттагара 87 килограмм мара хьахкаш — дӀадахача шера хьалхарча бетта хьахкачул 13 килограмм кӀезигагӀа лькхай. Цудал кхы тоалуш дац февралe а. Ехеран отделена я тӀехкхьара дар ю: укхало шура кийчъяра объем 530 центнер кӀезигъеннай.

1967 шерарчул кӀезигагӀа шура дӀаели МалгӀабика района фермаш. «Муртазовский» совхоз мехкъара лаьрхӀача бетта хӀара Iаттагара йоалкха шура 75 килограмм кӀезигъеннай.

Из цаӀ мара доацаш мичад детташа доахана продуктивность лакха хилара масал. Шела районерча «ДикаргӀа» яхача совхозе бетта машкъара лаьрхӀача хӀара Iаттагара 71 килограмм шура лькхай шура.

Хьалхалаттача опыта тоаш ду хӀаьа шура дукхагӀа яхара оаш хьалхаш хоаш хилара, — доахана Iа доакъхийтинарга дика вӀаштӀехьдахакха, дерригa доакъараш лабаьгӀа, царех лерттӀа, дика йоалкхо йолча дас сана пайда ийбе, зоотехнически болх дикагӀа тоабе мара бозаш, шерра мотъехзахьа оа моральни а материальни а стимулаш. Iаьанзе дола хьайбаш лелаберий кх бераш хулаш хулийтага.

Лакхъа хьайбай продукташ яхара а кийчъяра а толаш!

ПАЧХАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА КВАРТАЛЬНИ ПЛАН КХОАЧАШДЬЯР
12 ФЕВРАЛЬ ТӀАКХОАЧАШ
(процентий лоарагӀа)

Районаш	Дулх	Шура	Фуй
Ачхой-Мартана	[illegible]	42	16
Ведана	[illegible]	37	4
Грозненски	32	46	30
Гудермесси	[illegible]	30	3
МалгӀабика	38	31	6
Надтеречни	40	62	—
Наьсарен	74	[illegible]	—
Наурски	[illegible]	35	34
Ножай-Юрта	128	65	12
Советски	204	64	12
Сунженски	97	69	27
Урус-Мартана	51	40	21
Шела	57	30	31
Шелковской	[illegible]	30	20
Ерригача республика гӀолла	[illegible]	40	30

КХАЙ ТӀА ГӀАРАШ ХОЗ

...Кхай тӀа гӀолла оалла тӀехьа а йоийза йола «Беларусь». Из йоал ахшначий селитра «тиз» дӀахуьш. Трактора тӀа ваьгӀа Колоев Iамархан. Из болх юххьанца беш вац. Дийнаьна хӀара гектара тӀа цхьанна кхоачийташ 14—15 центнер удобрени хьоарц цо кхашка, норма 18 центнер йолаш.

Дукха йолх совхоза кхашца уж санна селлахаш, хӀаьта а царех тоьлаш хилац ахархошта.

— Укх ненайка цу селлахашта новкъостал де Грознера самолет йоагӀаргйолаш я, — аьлар тхога совхоза кертерча агронома Албогачиев Хаматхана. 2200 гектара тӀа дӀадийнача кӀинех мукхаш ший ханнахьа хьоанал дӀаьлла могарвац тхона селлахашца. Самолето сихагӀа а дарагӀа а бу из болх, цу тӀа, ца тохача санна дика а хургъяц «молхаш».

Дахача шера шоаш чуийца эсала хьувзъяш дагабоалаш ба укх совхоза коартолаш лелабераш, бахьанаш техх, уйла ю, къахьег. Из мах бола технически культура ер хьийкъа хилар кертера балхаш лаьтта тоьал удобрени ца йохкаш йоца диталга дар. Коартол чӀоагӀа хьоанал, Iуьал эшаш я. Укхазе дӀадахача шера дика кийчдича лаьтта дӀаенaдр из культура, эсала дар Iуьал а. Цудухьа кхоачашкхилийтар цар дийрзӀар а.

Пох са а кдетаи из хатар къа кийсалургдоаца тайпара болх вӀаштӀехьаьбелакхь гӀерт коартолаш лелабераш. Цу тӀа укхаза укх шера хӀаь лерхӀ хьалха хьайбала коартолаш. Царна ахы а тӀоагӀагӀа ял «дӀар». МалагӀа да из?

— Хьалха хьайбала коартолаш къаьстта дика хул лаьтта шера кхо дийлача, — йоах укхаза цаа хоача хьалхарча Албогачиев АртагӀа.

Цудухьа укх денешка тележкаш тӀехьа а йийза дукха тракторш ух совхоза бераоашка. Ихьа балхаб механизаторш. Царна юкъе хьалхе леляю Наьсар-Кертерча механизатораша Горокаев Мусахьамис, Мупоьлгев Iалаудина. Цар хийнахьа кхай тӀа дӀахьоачайт 40—50 тони органически удобрени, норма 25 йолча. Кхо агрегат а укхаза из болх беш.

Цар болх лерттӀа леларгбоацар нагахьа санна механически белаца царна дӀабаькха мухь хьечубеккача Мупоьлгев Дауда хьинаре къа ца хьегаре. Шоашкна кхо хьегӀаьдотта кута хургдацар. Миттта цар хӀаьа йоалкхна кхашка Iодаллар 2000 гарга тоаш кхо.

Наьсар-Кертерчаьна дукха тӀехьабисац Экаж-Юьртера механизатораш а (Наьсар-Кертера отделени «Назрановский» совхозах дӀакхета кийчдуш я, цудухьа бусачарна тоаш беш эсала хилча).

Ихьа хьалхалатт лаккхахьа вай хийца Албогачиев АртагӀ, Угурчиев Iамархан, Баркинхоев Висамгири, хьабараш.

М. [illegible]

БОЛХ ТОАЛУШ ЛАТТ

Нохч-ГӀалгӀайчоа «Терек» яхача фирма чуйоагӀача сеттаь мебель еча фабрика коллективо аралаьа букьбетта тӀаьдаш госпиталь а Къилбаседа-Кавказана, Дагестан, Волгоградски, Ростове, кхы дукхагӀа мотттигашка. Из хиндах хӀара ке, буьгаьо, балхаьча продукция лакхъяра тӀагӀертта кхетарах.

ДӀадахача шера дукха кхоачашбоацараш хиннад фабрика балха юкъе. ХӀара бетта кхоачашъяьй шера. Валовой продукция араяхара шера план кхоачашъяьдац а вож хьонханаш лакха дар. Хьуна материалаш кхийбеш хӀа ца ахийтарах, электроэнерги Iын кхо из арах пачхальлкхенна пайда бахар. Къахьегама овсаро лакхьяра план а кхоачашъяьнар. Миттта дар «Терек» яхача фирма предприятенга юкъе хьалхадаьттача коллектива хьоахаьаш.

Соаьхьара гӀаьдаташ балха юкъеяра дӀадахa, рационализаторий предложенеш дикагӀа пайда эца, дукха электроэнерги, Iын кхое, шера план 25-ча декабре кхоачашъе, планал совгӀа 25 эзар сома мехьа продукция араейча дош деннад мебель хьеераш.

Миттта кхоачашду уж декхараш фабрика болхлоша? Ер шу кхи дӀаполазаьа цар, январь бетта план 101 процент кхоачашъяьй. Планах лаьрхӀачул совгӀа торговли организацешка дӀалазъйтаь 750 сонгӀа букьбетта гӀант. Къахьегама овсаро лакхьяра а тӀехкхоачашъяьй, электроэнерги, Iын кхоаьп пачхальлкхенна барда пайда бӀаьн сонш да.

Из хиннад производство дегӀайоалаяра, къахьегам хилагӀа вӀаштӀехьбаккхара инженерно-технически болхлой, мастераш, новаторш вордагӀбалараш, — йоах фабрика партийни организаце секретаря Е. П. Баева. — Планировани экономически стимулированни кердача система совдених дикагӀа пайда эцарах.

Цхьа масал доалдарга вай, Iаьа замавахьа гӀандаш тӀара лах докъадеча цехашка кхоачамболхаш Iы хилацар. Укх шера цу цеха кхоалагӀа яй оттабе лаьрхӀад. Цу мероприяте дикка лакхъергья араяхача продукция дикал. Хьалха дӀадахача шерашка санна тӀера лак Iодувзаш хургдац гӀандаш. Цул сонгӀа дикка лакхлурга къахьегама овсарле а.

Хьалха фабрике арахийца гӀандаш мийача назагара дукха кахьаташ улар уж цо да яхаш. Цудухьа хӀанэ каст-каста шоай мебель йолхача тикашка ех тӀахьожама технически отдела болхлой. Цхьархоша ю замечанеш дӀаяхьо [illegible].

Цул сонгӀа бетта шоаш продукция дикала да хул фабрике. Цига ОТК болхлоша, боккхагӀболча мастераша, новаторша йоахийт продукция дикал лакхьяра дикагӀйола опыт, белгалдоахаш продукция тоара. кхоачашбоацараш дӀадахара йола мероприятеш.

Миттта болх дӀабоалабарах дика бовзат даьмаш. ХӀаннаехьа пачхальлкхене Шеьш совнаш пайда беш йола рационализаторски предложенеш производствана юкъейихьай. Пхьанкха сихат доалаш продукция араеннаш Саратовски методах болх беш я букъ теха могттиг гӀаьда йола гӀандаш деча вовкхагӀабла мастер Зирченко Алексей Савельевич верте латтача цеха коллектив. Цига къаьстта дика къахьег, наматтика вымпелаш еннача из, Салахатдинов Филиппович верте латтача коммунистически къахьетама цӀи лелаеча бригадана.

Болхлой квалификаци лакхъяр чӀоагӀа теркам тӀабахийта леладу укх шера. Шоаш болх бешехьа производствени курсашка дешаш дукха болхлой ба. Цул тӀехьагӀа экзаменаш дӀа а яле болха разрядаш лакхъю цар. Соахьеш укх шерен миттта шоай балха разряд лакхъаьь дукха болхлой ба фабрике, хӀаьта цар араеча продукция а дика хул.

Ноккха кхоане йоаш а цу фабрика, укх шии шера реконструкци ергья цунна. Цул тӀехьагӀа шоана дукхагӀа — 2400—2600 гӀанд хьаерга цига хийнахьен буса.

Б. КОСТОЕВ.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪА БАРКАЛ ЙОАХ

КАИР. 15 февраль. (ТАСС). «Оала дӀаккхайкаду советски халкъа, цун кулгалхошта, правительствана оахош баркал яхнага а тхоаш раьза лолаш гӀаллахалта а египетски халкъо вахарх паргӀатен бахьан доаттабеча революцен къовсаме цунна хаттахьаоэнни шоашта пайда баккха лаьрхӀа доацеш новкъостал дарах». — йоах ОАР Къаман собране Iаьбий социалистически Союза парламентски фракце заседане тӀаийцача заявлене тӀа.

ВӀашний советско-египетски экономически гӀулакхаш лелалар дувлаш яр АСС парламентски фракце йийцача кертерча тешах йола цаӀ.

«АСС парламентски фракци, — йоах тӀаийцача заявлене тӀа, — бӀарча хьайийна долча ОАР экономически хьалага а хьежай. хӀаьта дукха ха йоацаш кулгаш язъаь Советски Союзацарча товарооборотах йола протокол цунга доза а хоьийтад. ВӀашний экономически гӀулакхаш лелалара хьакъехьа ОАР-и Советски Союзаи юкъе лъча соглашеней кутӀа а хьита. АСС парламентски фракце сеттара чӀоагӀа кхоачам а хинна белгалдоаккх уж соглашенеш кхоачашъеш ОАР-и Советски Союзаи юкъе торговле шера объем 130 миллион египетски фунтага кхоачам лаккхалар, из бахьан долаш ОАР промышленни а араьхарча торговле традиционни хоьшача а товарашта йола керда рынкаш хьайийлла хилар.

АСС парламентски фракце Iахьамате чӀоагӀа гӀад а яха белгалдоаккх империалистически гӀерзаоаша лоаттабу къица Iотталаш шийна кухьалбуьалача египетски халкъо лоаттабеча экономически къовсама Советски Союзо гӀо деш хилар.

Советски Союзаи ОАР-и юкъе уиттаьбча экономически соглашеней политически лоархӀам белгала а беш, АСС парламентски фракце белгалдоаккх дунен империализмои Израилен хьал а хьеш вӀаштӀехьаьлча агрессорий заговорантий дукьал лоаттабе къо а йолаш ОАР лоаттабу къовсам Советски Союзо хьаллахоабий хилар цу соглашенеш лаьрхӀама дагардоацилга.

АСС парламентски фракце заседанешка къамаьлаш дир ОАР экономикаи араьхарча торговлеи министра Хасан Аббас Заке, чуйрча гӀулакхий министра Мухаммед Гамаас, тӀема министра Мухаммед [illegible].

СССР ГЕРЗАШЦАРЧА НИЗИЙ 50 ШУ ДИЗАРГА

ЦАР ЦIЕРАШ ЙИЦЛУРГЬЯЦ

Дукха ха беанцаш 25 шу дизаш Сталинграде тIом хиина. Шеухарг-ла итташ, бIеш шераш, цхьа-баккъда наха йицлургдац турпала летача бIухой хьенал. Цу бирсача, къизача тIем тIа 1942-чу шера 20-чу августе дена 1943-чу шера 2-чу февралега кхаччалца дакъа лоцаш хилар со. ЦIаьхха йицлургьяц сона 87-гIа Краснознаменни перекопски стрелкови дивизи. Цу дивизе сайна дагах дерг хьахор ду со.

1939-чу шера. Грозненски мехкдаьтта институт чакхъяьккхачул тIехьагIа со болх беш вар Украине. Цу шера эскаре гIулакх де хьажавир со. Советско-фински тIем тIа хинначул тIехьагIа горад Одесе эскаре гIулакх деш хилар. Цул тIехьагIа 15-чу краснознаменни мотострелкови Сивашски дивизе кхьачар со. Цигара дешa хьажавь 1940-чу шера дена 1941-чу шерага кхаччалца авиаучилище дешаш хилар. Цига сона цхьоалагIчех шоллагIчех эскадрилье дешаш вар Мальсагов Тархана Ахьмад а. 1941-чу шера ал а цо а чакхъяьккхар из училище.

1941-гIа шу, июль бутт. Тхо тIем тIа хьожаир. Тхоьа цу ханна бар хIирий Темиров, Саваков, крымски татарка Ибрагимов, украинец Бривонос, кхыбараш. Цу хана горад Кривой Рога хьатIакхьачабар нежий. Тхона юкъера дукхагIа бараш тIем тIа дIахьожабир, цхьабакъда со на хьожавеш васар. ТIем тIа дIахьожабеьчарна юкъе вар са новкъост Мальсагов Ахьмад а. Цул тIехьагIа цхьан юкъа авиаучилище курсанташ Iамабеш инструкторалла болх беш хилар со.

Цхьа бутт ха льяр. 1941-чу шера 15-чу августе цига деша баьгIача курсантех вIашагIъеллар авиаполк, Цуьна тIадожадир Кривой Рог кхача городера Никополь кхача уроде бола машинанкъ лорабе аьнна. Цига дукха тIом бир оаха моастагIашца. Цига шоаза йохайир со тIахьина самолет а. Цул тIехьагIа, 1942-чу шера, со кхьачар 27-гIа йолча стрелкови дивизе.

Самолёт йоха а ь лозаваь тала со кIалхара ваьккхавар цу ви-виза бIухоша. Аьрха кулгаи ногаи хала чов хиннавр сона цига. Йишта кхачар со 87-чу стрелкови дивизе.

1942-чу шера 23-чу августе. Iьмерца бIайха яо. Цу хана Б. Россашейн юрта юхе моастагIчо дIалаьца хиина айенна моттиг хьалаьцар оаха. Из моттиг юха дIалацара къиза латаш бар немций. Цига вIашагIкхетар Сталинграде бола цин никъ.

Сайрийна ихв сахьат доалаш латта ха ло из. Наблюдатела хоам бир моастагIчуьн танкаш гарга гIорташ латт аьнна. Политрука заместитела Л. Н. Ковалева командах тIом бе кийчделар тхо. Паралах йоагIаш санна хьатIайолаелар моастагIчун танкаш. Йиь немецки самолет тIа а ела бомбаш чуетта йолаелар. Цу хана гарга кхьачача фашистий танкашта доагора смесь чуйола шушалин гранаташи етта долаелар салте А. В. Калита. Йоагача танкашкара ара а буьлаш ухача фашисташта автоматаца тIом бора. Цига вIашагIволча сержанте В. Я. Песхальне лотайир фашистий кхо танк. Цу литача тIем тIа девьале летар вIашагIволь сержант М. И. Миналов, салте И. М. Раженцев, стажника Д. И. Пукзовий Л. Г. Луханиии, кхыбараши. Цар бечa тIемах баха а баьц а моттиг йоацаш горбеннабар моастагIий. Цхьа ниъ йиалехьа вIамагIволча сержанта Г. А. Стрелкова йохайир кхы а моастагIчун ши танк. Шинни далалехьа 27 немецки танк а йохаеш моастагIчо баьча гонна юкъера аралаьлар тхо.

Цул тIехьагIа тIехьашка дама деаам хилар тхо. Сентябрь бутт болча хана тха дивизе веррига висар 300 бIухо мара вацар. Цу дукъа тхо [illegible] [illegible] машине. Цига Арилово ахача станце переформировани хилар. Цу хана со полевой госпитале дарба лаьташ вар сайна. Вийзачул тIехьагIа хьежача дорий комиссе белгаладаьккхир [illegible] [illegible] тIа летичала [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] командирала. 1942-чу шера 15-чу декабре 87-гIа йолча дивизена чуйнагIча 1378 полкан 1058 йолча артиллериска кьовлагIча [illegible] Верхне-Кумск ахача моттиге [illegible] бIухой бовбаран кхы а кхе [illegible] [illegible] [illegible] приказ кхьачар.

Цига къиза тIом хилар [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] немецки бIухоштех советски бIухоштех юкъе. [illegible] [illegible] [illegible] бIу хьатIа а ела Сталинграда юхе гобаь ниъьбенса фашисташ го бoxa а баь мукъабаха гIорташ дорда леташ бар уж. Фашисташта дукъала тIом бора моттиге направлени кхьальчар тха полко. Моттиг дика йоза а йоаллаш хана командира полковникома [illegible] [illegible] [illegible] тIехьаьзнкхар тIом бе бeза система. Хьалха оаха [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] цига оаха нь чIогIаде. Тхона тIехьа резерве латтар 55-чу танкови цвяка корпусаш. Цига командир вар подполковник А. А. Асланов.

Тхона хьалхашка етта деххар дар Верхне-Кумске гIоала тIех а ваьнна кьалдбаседенгахьа моастагIа дIа ца вохийтита. 16-чу декабре гуйрийна Верхне-Кумск баьхьан долаш тIом болабелар. Цу гуйрийна чот йоацаш тIаьхьхар тIом бе немецки бомбардировщикаши истребителаши. Танкашта никъ хьабелла лерзIар цар. Ялхьаго тайкови дивизе тIехьашка на йоалаш тIом болабелар дукха а дукхагIа йолча немецки танкашта дукъала. Массехказа аталаш ярах моастагIчоа магапар чIоагIде йохае.

Тхона льтта оагIорахьа хина 137.2 яха айенна моттиг бахьан долаш къиза барса тIом хилар. Цига гIолла тIехь[illegible] Верхне-Кумске хьа[illegible] [illegible] йолаш бацар фашисташ. Шиъ жIа боьла низ тIабадийтабар моастагIчо из дIалаца гIерташ. Цхьан стрелкови ротана тIайолаелар 30 фашистски танки батальон гарга салтий. Кхоза чухьийлха тIом бир моастагIчо. Кхоза а аьтта балаенар дехIар кхоачашде. Резерв хьатIакхаччалца моастагIа юха тоха аьна дена приказ кхоачашдора шоай са дехха латташ бар шай бIухой. Ца тIехьашка ца боалар, дегар шуьнала латташ бола советски бIухой. Батальона бериша бIухой, цул коммунист воккхагIвола лейтенант И. Н. Наумов моастагIчун герзах вожжалца моастагIчуна магапар айенна [illegible] дIахоа. Цига йохайир моастагIчун 18 танк, анара 300 фашистски салте. эпсар. Цига чон йир тха командира а. Цул тIехьагIа тIоам магьера вIашхара ваьнлар [illegible] из. Советски салташа-турпалдоаца дикка кхоачашдир шоай тIома дехкар.

[illegible] фашисташа из айенна моттиг дIалацалий аладехьа подполковника А. А. Асланова шой танкашца тIом а беш тIера дIаваьккхар моастагIа. Фашисташ 50 танкаша дукъала латтача шой 17 танк. Цига а моастагIчун 20 танк йохайир. Цул тIехьагIа уж тIехьашка баьлар. Даьхе баьхьан турпала дийтарий цIа цIакхьа йоргьыц.

Д. ГАБАЕВ,
[illegible] [illegible] лейтенант.

ЛЕНИНИАНА— 95 МЕТТАЛА

Советски лачкъаьалкхенна ара елла В. И. Ленина книжкаш, Ленинех дола книжкаш бIаргаго йиш я Советски Союзе печчахьалкхен, общественни ведомственни библиотекей тархаш тIа дайна а ца Iеш. Уж да Iалельмате дукхача цIеношка — болхлочунгарен колхозхочунгарен дьинна академикага кхаччалца. Ленинина тираж — тайп-тайпарча советски издательствашa СССР-ен доъвол дакъарча меттийн... хиннъайн 95 меттала арахиецача миллиард экземплярa нхоагIa дакъа. ПхеаагIa яь тIa а арахеца Ленина Сочинени [illegible] арайоалача хьалхарча итт тома вIаьзна а [illegible] 120 эзар подписчикаго. КхоалагIa бетташ дац Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце баьчча дола тайп-тайпар книжкаш а.

Ийман революционни уйлен корифей ваьча дийнахьа дена бIеъ шу дизаш (1970 шера 22 апреле) советски книгоиздательствашa арахецарга 700 совгIа цIи йола книжкаш, царех 530 союзни республикашка.

Политически литература арадоахаш йолча Московски издательство цу шерала арахецаргья В. И. Ленина Сочиненей биззача гуллама оррига 55 тома пхелагIa яь тIa а арайоаккха тираж.

Цу издательство шоалагIa арахецарга Ленина сочинений биззa гуллам боашхаш, пхелагIча издани вашхаленаш ньаьокхаш доле «Ленинизма сийлахь-йоккхаме идеяй жааз яхa книжка.

Пхи том а йолаш Москве арахеца кийчдеш да советски халкъа баьччa дола даладовгIераш, УльяновгIар дIа-юха кхатьийта кьаьхеташ, В. И. Ленина биографи, цу дакъе бераштa а.

Доьзал дакъарча дукхача меттешта а доьзаш дола книжкаш арахецача «Дунен халкъашта юкъерa гIулакхаши кхаьча издательство арахеца кийчъеш я революце стратег, политически тактика говзанча хиннача Ленинах, ленинизма идеяш советски арахьарча политике лерраргIa чакхйоаш хиларех дувцаш долча сборникий сери.

«Ленинизма хIинзара естествознание» яхa книжка английски, немецки, французски, испански меттала читателашта доаьйтаргда «Мир» яхача издательство.

Советски доазол дакъарчен читателашта чIоагIа хьашт долаш да мотта художествени литературерчеи изобразительни искусстверчеи Ленина образа хетадь 75 цIи йола книжкаш а.

Юбилейни лениниана юкъе — цIи езача советски художникий картинаш тIера репродукцеш, фотоальбомаш, тайп-тайпара [illegible] изданеш.

(АПН).

ИЛЬИЧА ПОРТРЕТ — МУЗЕЙНА СОВГIАТА

Нагахьа чаро по хорадоагIа Владимир Ильича портрет моттигерча музейна совгIата денна городе Пятигорске ваьхача Новодеожкии Петр Ивановича. Аьшка листа тIа гам чьекхаш дилла 40 x 50 сантиметр бустам бола портрет лоаллаь яьна речка цу делла. Портрета кIал йоаллача цIаста пластинка тIа даь йоазув да: «Халкъа Комиссарий Совета Председатель В. И. Ленин (Ульянов)».

«Кавказская здравница» яхача курортни газето дийцад цу портрета истори.

...1924 шера январе телеграфо бероригача мехка дIахазадир Владимир Ильич Ленин кхалхар. Таьзета митинг этача майдантахьа болабелар Донбассерча Лозовай - Павловка яхача йоккха йоацача районни центре бахa эзараш шахтераши ахартойи. Колониана хьалхе а веьна воза цу хана вIаьнна сег хиина Петр Новодепжкин. ВоккхагIа бола новкъосташа тIадиллараз цо хьаллаьца хьора моттигерча цхьан говзача пхьаьро гамиа дилла Ильича портрет. Цу хана дена цIенкхо а кагаос на доаккхаш портрет леладаь кхоначе бола-лоно.

Сийлахь - боккха Даь - мехке тIом латтача шераш фронте хиннав Новодерджин. Цун сесагo — Екатерина Федоровнас, фашисташ городе кхаьчача хана, еа реликви кIалхарьяккха ладохIар. Ленина портрет дIалочкъа а даь горад оккупантех мукъаккхалца цига уллад из ло.

Шовзткъе кхаь шера Новодержкингlар цIагIа Иллад Ильича портрет.

Татьяна ДУДКИНА.
(АПН).

Азербайджански ССР. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — Сийлахь-боккхача Октябре 50 шу [illegible] [illegible] Сумгаитски комбинат [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] этилен, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] 44 тайна. [illegible] [illegible] [illegible] Тбилисе, Ереване, Рустове, [illegible] [illegible] [illegible] химически предприятеш.

СУРТА ТIА: [illegible] [illegible] [illegible].

Ю. Рахман сурт.
ТАСС фотохроника.

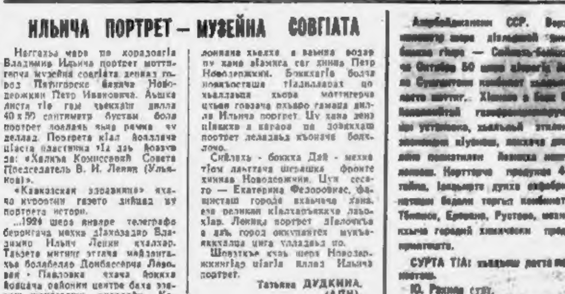

М. И. Ульянова яьча дийнахьа денз 90 шу дизарга

ЛЕНИНА ЙИША

БарейттлагIча февраля 90 шу дуз Мария Ильинична Ульяновай — Владимир Ильич Ленина йишин аьоочарегIа йола гIонцен, революционни боламe [illegible] деха лоацаш [illegible], Советски Союза Коммунистически парте йоккха дезталь яьча дийнахьа дена.

Иас шу [illegible] [illegible] цун 1887 шерa [illegible] бетта [illegible] Александр III ве вьена вIийла [illegible] деха лоацаш [illegible] цун воккхагIа воле воша Александр Ульянов вийначa [illegible]. Цул дукхаза а тIехьагIа Мария Ильиничнас эздаьд: «[illegible] [illegible] а болаш кхетаде йиш [illegible] [illegible] со воккхагIа воле воша Александр волара баьхьнаш, цIабанъяда, из волaро, гаргарча наха, къаьстта а Владимир Ильича цун даьча хьесапе... шоай лер йиттар са [illegible] тем чу, гоннахьера хIамаш [illegible] тамагIа кхетаде Iомайир со».

ЦIаьхха дац а лургдоацеш УльяновгIар революционни дезалера йиIига дог цу дийшар шой вошай Владимира. Александр вийнав аьнна бIал каьчача гIайгIанерча минуташка цо даьна даьхаш: «А, вай цу [illegible] [illegible] гIоргдац, цу [illegible] [illegible] бац даха дезара».

Владимир Ильича [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] гаргаро [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] йола гаргало хинна Iаьар. Из эр хетарош, уйлаш [illegible] [illegible] [illegible] гаргало. Цар массане а (цIаьта [illegible] Анна Ильиничнай маро — Марк Елизаров а) пьенера даьха лаьцад революционни балла юкъе. «Кхьметтал, — эздаьд тIехьагIа М. И. Ульяновас,— 90-гIа шераш чакхдоалаш, тха доаза юкъера чулгам [illegible] [illegible] къаьстта [illegible] [illegible], 60 совгIа шу даьна [illegible] тха ненас а геттара баккхаьа лоархIам дар тIа революционни гIулакхаша».

1895 шера [illegible] Владимир Ильича. Бурийтте шу даьна [illegible] йолха зана [illegible] [illegible] Ан-найцен цIьйна Петербурге йода Мария Ильинична, [illegible] [illegible] [illegible] тIехьаул цунна [illegible] дe, революционерий боак, къайлагIара литература дiеш. Цуьнга гIоала бувзам лоаттабу небетте [illegible] Ленин «Болхлой класс мукъабоккхар дуз лоаттабеча къовсама Союзе» [illegible].

1896 шера гIолаш [illegible] [illegible] тIехьагIа Московски ЛаьрIча [illegible] курсашка деша йоар Мария Ильинична, цIаьта цул тIехьагIа хьинаре дакъа лоацаш дул из студенташ къайлагIа вIашагIбеттануче. 1898 шера дена РСДРП мугIарашка, профессионални революционера хиланча накъе тIа я из. ДIадоладелар дехалерча къовсамаш, эшарех дуза доле, политически гIулакхаш бахьан долаш Iаьдал тIахууш доле цхар. 1899 шера сентябрь бетта Московски партийни организаце белгаца дакъа лаьцарах лаца а лаьца, Нижний Новгороде Iохаьийтар из. Пачхалха полице чIоагIа зувра из, массе тайпаре цунна новкъарле йора Владимир Ильич Ленинца бувзам лоаттабаре. Мария Ильиничнайга шу дахьийтача цхьан письмо тIа Ленина яздьд: «...хIана чIоагIа зала де вай (хьо а къаьстта са а) хьал тIа а долаш хеттача тайпаре [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] хьийта...»

Революционерерче гIулакхаш [illegible] юха [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] цудукъ массе [illegible] бeлгалонеш а, воош мара кхетадергдоаца хьаркаш уйттаде дезаш хулар тха.

1901 шера март бетта парте Московски комитета дешa цIаьхха лаца а лаьца, Самара Iохаьийт Мария Ильинична.

СиборегIа [illegible] чакхъяьннечул тIаьхьагIа «Искра» яха эрсий юкъера социал - демократически газет доазол дехьа къайлагIа арадоаллига вIаштIехьдаьккхар В. И. Ленина. Мария Ильиничнас доаза дехьа лаьцар Росса искровски организацеш вIашагIхоьхача. Моттигерча РСДРП комитеташцара, болхлоашцара, маршоцара «Искрай» бувзамаш чIоагIдара «Искрай» агентий къаьстта сеть вIашагIъеллай В. И. Ленина. Царна юкъе ер «Медвежонок» эзаш псевдоним а йолаш болх беш хиина Мария Ильинична а. «Оаза «медвежонок» оалар Марие Ильиничнайх — яздьд Н. К. Крупскаяс 1937 шера, — цудь къаьстта шой тайпарча къонанца, эзь хетилгаш Iалельмате чIоагIа дог тийше а йолаш тIагIерта ниъ дIаьолгех цун вIашагIъийна хиларал. Цунгахьара массенена а холара из чIоагIа дIаууш хиннача нехза цо эш йоле йоаиза, поадамбоацача хIамах а йора цо йоаиза».

РСДРП II-ча съезде парти екъаеннача хана, Мария Ильиничнa цу сахьате большевикашкахьа яьлар.

1903 шера гураьа шой воша Дмитрий Ильич ваьхача Киеве дIаяхар Мария Ильинична, парте ЦК секретариате болх беш хилар. ДIа-юха къестеш кхаьийтад моттигерча организацешцa доазол дехьарча большевикий центрацеи. Доазол дехьа дIавоадаш волча хIара большевика шой дезар лоархIаш хиннад парте вахарера эггара тIаьхьара керда хIамаш хар дукъа Киеве УльяновгIарах кхетилга. Уж бола чубуташ хинна Ленингара Росса юзабаьхкараш а, партийни поручениеш дIатийнай цунга. 1904 шера январь бетта УльяновгIар лийцаб. Мария Ильинична цу шерра а июнь бетта хьалийцай. ВIалла тIехьара ца йоалаш из зуьш, цунна тIахкуш хиннай ойланнa, цьаьнна а тайпара болх бе таро йоацаш хиннадец, цудуьа 1904 шу чакхдоалаш Женеве Владимир Ильич волча дIайхай из.

М. И. Ульяновас цIаьхха а юза цу йоалаш новкъостал даьд Владимир Ильича цо беча боккхача массе оагIорерьерчен балха тIа. Ленин лаьцачой [illegible] Iоаьхьийтачен хана цунна книжкаш лоаттадаьд цо, информацеш кхахьай, справкаш кийчьий доазол дехьа арадаьннача политически экономически литература хьакъиьа. Шой дезал боацаш хинача цо ненас санна йоазо ьай вошиъ, вахарагепара сегоманаш цунна кеч цо ехийта гIиортай из, къаьстта а эмиграце йоаккхане хана. Владимир Ильича Iалаьмате чIоагIа дукхеоаш хиннай «Маняша» — шоай дезаге юкъе боллп, ниха цIи йоаккхаш хиннай Мария Ильиничнайх.

ТIадоагIаш латтар революционни дуIа. 1905 шера Петербурге юхаера Мария Ильинична. Цига РСДРП Петербургски комитета болх бе йолаелар из. 1905 шу чакхдоалача хана парте Васильеостровски райкома секретарь хиннай Мария Ильинична Ульянова, цо боккха организаторски политически болх баьб столица предприятешкарча болхлошта юкъе.

Реакци тIаьначен парти цIоаргга подполье дахаьа хена, Владимир Ильича тIадиллаьрах Мария Ильиничнас «Мареса Кугальмана» кхакъийтана письмошта «Зоргега кхакъийтача письмошта» переводаш ьш болх баьб. 1908—1909 шерашка Iа Парижа деьшад цо, Сорбонне курсашка кхай из. 1909 шера гураьа юхаьйнай из Росса, Москве. 1910 шер апрель бетта лаьцай из, шу чакхдоалаш хьаький. Цхьайлакьа печчаьха охра ша тIахкуш [illegible] Москве [illegible], Саратове дIаяхар, цига цо хьинар [illegible] «Приволжский газете», [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] цун вахарцара саратовски хь а мешта хьелхагIа санна из лаца а лоацаш, Вологодски губерне Iо а йохьийташ чакхаьлар цунна. Iохьийта йолаш цо бувзам оттабьаб мешинанкъ депо болхлошца. Вологодски полицейски Iаьдалаша шоай начальникага хоам баьб, М. И. Ульянова политически гIулакхашта Iобахьийтарешта юкъа лоархIамегIара саг я, аьна.

Февральски буржуазно-демократически революци хиннaчул тIехьагIa, парти подпольера ара а яьна, «Правда» яха газет юха а арадуъна доладеннача хена, парте ЦК-ас яьча решенех «Правда» редколлега членалла хержай Мария Ильинична. Цига бoйх баьб цо 1929 шера бIаьстeн юха кхаччалца.

Дукхаьа «Правда» йолаш боккъонца къахьоелар цун организаторски публицистически талант. Цо доккха дакъа лаьцад болхлойн юртарчен корреспондентий массови болам бoарпаьба, «Рабоче-крестьянский корреспондент» яха журнал вIашагIдоллача.

ЧIоагIа Iаьткъад Мария Ильиничнайна Владимир Ильич ве вьина дов дар, цун лазар. Шой даррига низаш оарцагIдаьхадар цо вешийгара сегото яйра, из ца валийта гIертача лорашта новкъостал дора. Дукхаеза баьча лазара мишта чIоагIа уйла тIаяийте ладугIаш бола вай мехкара къахьегамхой барнал валаш хиннаб Н. К. Крупскаяйнен М. И. Ульяновайнен цар Владимир Ильича йоаххо арах. «Серп и молот» яхача завода болхлоша 1923 шера 27-ча апреле лаьрхIад: «Укх шера 1-гIа май хьатIоатташ Н. К. Крупская М. И. Ульяновем шоай се цо кходеш, цIенхаза а вIаьд цо луш цамогаш уллача новкъоста Ленина йисте баьгIа, цун сагам боча лорабеш бола доттагIий милареш тарра «Серп и Молот» завода сийлахьча болхлой — металлистий цIерацe дIаеэба. Царна 3-ча разрядагIа оалад оттаде а цар цIерагIча берий беша болча пайданна из дIадела а».

1929 шерa бIаьстен юкъе Ленина Институте балха яьай М. И. Ульянова. Цо гулдьяд В. И. Ленина шой гаргарче нехага кхаьийта письмош, кепатеза арадаьа кийчдаьд уж. ЧIоагIа уйла тIаозаш да Мария Ильиничнайна Владимир Ильичах УльяновгIар ваьчa дезалхоех дагадоагIараш.

Мария Ильинична массаза а парте вахарца яьай, эггара чIоагIагIча тайпара даькъе лаьцад цуо генеральни ниъ бахьан долаш лоаттабеча къовсама. Парте XIV-ча, XV-ча, XVI-ча съездашка ВКП(б) Центральни Контрольни комиссе членалла хиржай из, цу комиссе президиума член, СССР болхлой-ахархой инспеце Халкъа Комиссариата [illegible] хиннай. Парте XVII-ча съезде шоаьмех деш, М. И. Ульяновас партийни организацеш тIехьежар магацера бувзамаш чIоагIдара, цар дIечунга, чIоагIа из теркал а деш, ладугIера.

Съездо СССР Халкъа Комиссарий Советерча Советски Тlахьожама комиссена юкъе хержар из. Цига цо кулгалдора жалобий бюро. «Цу балха тIа къаьстта чIоагIа оарцагIъаьлча сана хетаpа из, шой низ ма кхоачча парте ниъ бахьан долаш къовсам а лоаттабеш, советски болх вIаштIехьбаккхера новкъарле эш дола массе тайпара гIалатеш, корцалдаьннараш тIагIерттара кхетамцен дIа а доаьаш, — яздьд Н. К. Крупскаяс.

Болхлоеи ахархоеи болча кхалнах Коммунистически сердало хIара дакъе тIехбаьна чIоагIагIа, хиннар цо кходеш болх барах. 1933 шера 8 марта Ленина орден еннай Мария Ильиничнайна. 1935 шера СССР ЦИК-а членалла хержар из. Хана цамогаш ше йоллашехьа а Московски партийни организаце балха юкъе цхьанера дакъа лоацаш яр Мария Ильинична. 1937 шера 12 июне, балха хьаьча, цо дика могаш йоацаш санна хийтар цунна. Цу хан-а метта йоха из, кхы хьалгIаттанзар.

Цlенa мейдан тIа дIоллай Мария Ильинична Ульянова.

Изабелла МИНАКОВА.
(АПН).

«ВЕЖАРИЙ ПАРТЕШ БУДАПЕШТСКИ ВIАШАГIКХЕТАРА КИЙЧЛУШ Я»

БУДАПЕШТ, (ТАСС). «Вежарий партеш будапештски вIашагIкхетара кийчлуш я» аьнна корте а яздь «Непсабадшаг» яхача газето кепатехай ВСРП ЦК отдела заведующе Фридьеш Дувй статья.

ХIана ши бутти ах бутти баьннаб коммунистически болхлойн партей Дунен халкъашта юкъера совещани вIаштIехьъяккхара хьанъехьа вIашийн дагабалар дукъа будапештски Консультативни вIашагIкхетар чакхдаккхара хьаьеехьа бола 18 коммунистически болхлойн парте хоам кепатехача тIоне.

Венгерски социалистически болхлой парти вежарий партеша тIадиллачача сийлен деххара дарда тIа, тIехьа а на юилаш, Консультативни вIашагIкхетара кийчо е йолаейнай. ВСРП Центральни Комитето тIахьедаш хилара хоам бахьнийтаб 1960 шера коммунистически болхлойн партей викалий Московски совещане дакъа лаьцача 74 вежарий партега, цхьабакъда, шийх тийша доаца бахьанаш хиларах ялх партега тIахьехаш хилар хоам бохьийтабеннабац. Китая Коммунистически партен Албански къахьегама партен викалаша тIахьехаш хилара хоам тIаэца тигадац. Индонезе, Таиланда, Бирма, Малайзе Коммунистически партей кулгалхошка тIахьехаш хилара хоам бохьийтабеннабац дIайоахалургйоаца дукъаленаш хилар бахьане.

Совещанена кийчо елга дувцар дукъа будапештски Консультативни вIашагIкхетар вIаштIехьдаккхар геттара шой ханнахьа йола инициатива хилпай, хIаьта из коммунистически болам дегIаахара ларда тIа хьахина а аьнай.

ДIахо статья тIа белгалдоах будапештски Консультативни вIашагIкхетара деша хьанъехьа 65 коммунистически болхлойн парте хоалам боллаш бола никъ лаьца хилар, царех 60-не шоаш цунна тIехьа йолла аьнна хилар. Китайски албански партеел совгIа, хIакхазалцарча хана кхаь парте Консультативни вIашагIкхетача шоай викалаш бохийтаргбац аьнад. Ераш я уж партеш: Куба Коммунистически парти, Нидерландий Коммунистически парти, шведски лердехьара парти — коммунисташ. Германе социалистически единни партни — Мейхбувзехьен Берлин — 1960 шерал тIехьагIа вIашагIкхетача цхьайола [illegible] партешна Консультативни вIашагIкхетара йиза рaьза а я, хIаьта цар Дунен халкъашта юкъера совещани кийчъяра балха юкъе дакъа лаца шоашта торе дулга а дех.

Делча, дукхагIча коммунистически болхлойн партеша Консультативни вIашагIкхетар къобалду.

ДукхагIча партеша, цар дийнача накъаша цунна тешал деш махилара, будапештски Консультативни вIашагIкхетар коммунистически болхлойн партей Дунен халкъашта юкъерча совещане чулоацам боккъала а буьца мотаргдолаш хилар а дерхI, хIаьта вIашагIкхетарах шерра шоашта хетараш дувцаш вIашиий дагабувлар баьхьан коммунистически болхлойн партей Дунен халкъашта юкъера совещани кульяра инициатер хургъа аьнна а хет царна.

Вай парти гIерт, яздy Ф. Дувс, Консультативни вIашагIкхетарах Дунен халкъашта юкъера совещани кийчъяра дола лоархIамера керда лаьгIа хилийта. Вай дерхI хургдолча вIашагIкхетара доакъашхой Дунен халкъашта юкъерча совещане хьакъехьарча къаьст-къаьстача дешах шоашта хетараш дувцаш вIашиий дагабувларах кхоачаш баь Iе йиш йоацилгех уж, цул совгIа, дIахорча кийчоeн деккарий хьагьеьа барта гIертелгех. Из бахьан долаш, февральски Консультативни вIашагIкхетар хиннaчул тIехьагIa, хетаргахьа, кхарчал доаншаш Дунен халкъашта юкъера совещани кийчъеага доладала йиш я.

Коммунистически болхлойн партеша дийнача накъаша хьахьувх миттa дукхагIa йоцa вежарий партеш будапештски Консультативни вIашагIкхетара юкъейоагIача Дунен халкъашта юкъера совещани кийчъяра формайн рaьза йолга, яхаш, белгалду статья тIа. Из вIашагIкхетар Консультативни оамалехьа хилар Iалацдау Дунен халкъашта юкъера совещани [illegible] [illegible] деча шеррача демократически ларда тIа хилийтаро, цул доаккхошка шоашта хетараш дувцаш вIаший дагабувлара лараа тIа халкъашта юкъерча совещане деплаш коллективни роли шоаш доала никъ цхьадахабаькха дIаоттабе йиш хилийтарон.

Венгерски социалистически болхлой парте боккха тешам тIаухийт будапештски Консультативни вIашагIкхетар хинначул тIехьагIа а кийчон ерригача этапашка демократизм йолаш хилийтара. Ишттача гIулакхаца Iалашде йиш я коммунистически партей Централни Комитеташа къаьст-къаьста дешаш къестадара боккъала гIо лоаттале йиш хулийтилга, уттам болча къовсамерча дешай хьакъехьа зами накъаш дувцаш Дунен халкъашта юкъерча совещане лоаца юкъара никъ къоастабе творчески гIо лоаттаден йиш хулийтилга.

Коммунистически болхлойн партеша дийначa накъаша тешал ду, раскольникаша хIал гIоаза тийша болх делабеншехь а, Дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламе барт-цхьоагIо чIоагIъе гIертилга чIоагIлуш доагIаш хилара хьакъехьа хьаллагIа хьакхьачача онгта. ДукхагIча Дунен халкъашта юкъерча совещанех дерхI империализмана дукъаларча къовсаме коммунистически болхлойн партеша ду гIулакхаш цхьа барт-цхьоагIо болаш дезаг Iалашдара гIо лоаттаде мотаргдела средство из хилар. ТIа-тIа дукхагIча партеша дерхI хIанзарча хьалашка коммунистически болам цхьан бартагIа империализмана духьалбаьлар маршар, демократи, къаьмаш мукъадахар, прогресс, социализм бахьанерча камаьхаловлача къовсама хилийза дергдоаца хьал долга.

ДукхагIа йола коммунистически болхлойн партеш хIана шенъйолаш ду коммунистически болхлойн партей Дунен халкъашта юкъера совещани гульяра дола хьалаш этта хиларах, йоллагIа але а йола Дунен халкъашта юкъера кулгалду керда центр вIашагIйоллилга вIалла хьехаде а йиш йоацилгал, Дунен халкъашта юкъера совещани демократически кийчъяра дола хьалаш долаш хиларах.

Цхьабакъда, болаш ба, белгалдоах статья тIа, шоашта мамогга кхьдар баккъе гIерта бийка бахкаца бола айпкатерш. Социализмах коммунизмах цоьстагIашта, империалистически пачхьалкхений кулгалдеча гIоза раешта, цар накъах уйттабьча йоалошдерашта чаме дац (доаьнна дола бахьанаш хиларах) дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламе барт-цхьоагIо чIоагIлуш латташ хилар. Из миттa хила доагIаш а да. Цар геттара дика хета ма дой кагахьа санна коммунистически боламе новгIа кхетабенна хилча шоашта мех халагIа хурга: е средствани а е низаш а кхо ца деш, цу процессана духьале доаттае гIерт уж. Цу гIуллакха дар пайда ийбу Советски Iаьдала духьаларча, барт-цхьоагIо телхаеча «аьрдехьарча» харцреволюционерий меттахIаьленах.

Вай тешам бенна да будапештски Консультативни вIашагIкхетаро дуньен халкъашта юкъера коммунистически боламе цо кхьачашлайта эшаш дола деккараш кхоачашдергдарах. Вай тешам бенна да Консультативни вIашагIкхетарах хургдолча гIулакхаша, демократически партIа тo йолча хьале вIаший дагабувлаш латташ хиларо. Дунен халкъашта юкъерча совещанена кийчо яра лерае бегал болча метолаца дукхазча кхийолча, будапештски вIашагIкхетара юкъе хьакъа лоацаргдоацача партешка дIахо йолча хана кийчо яра балха юкъейхха йиш хилийтара гIо дергхилрах.

Вай парте хьакъехьардар аьлча, йолх статья тIа бех совцаш, не дIахо а шейр дерзаш Консультативни вIашагIкхетара [illegible] [illegible] дийта, коммунистически болама барт-цхьоагIо чIоагIъяр духьа Дунен халкъашта юкъера совещани гульяра болх цо бу дукха ха хиларах мукха а. Вайга аьа йиш я вай парте членашца венгерски къахьегамхоша ВСРП кхоачаме гIерта уж гIулакхаш къобалдеш а хьаллоацаш а хилар. Консультативни вIашагIкхетар вай сецане вIаштIехьлоаккхаш хиларах цар дерхI вежарий партеш тешаш хьагойташ хилар, вай парте интернационалистически политикага мукIарал деш хилар. Вай, венгерски коммунисташа, воай деккар дерхI из сийлахьа тешам кхьа беттал.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 17 февраль, 1966 шу

ТХОГА ЯЗДУ

Дезача цlей сийна

Дукха тlемa шьнъкан хьал Темишев Манир Алиевича Сийлахь - боккха. Дай-нехка тlом латтача хана. Бомбай дарпа юкъе, йоккхийча топашна латта лелхийтача, танкашта духьал латта доьнал дола разведчик Темишев хьоза топ кхийтта дозадах хьиннан. Мостагlчох кьиза лийчача турпалхечоа дукха сонгlатан деннна Даькене. Царна а «Цlе седкъа» эха орден, «За отвагу», «За победу над Германией» яха медалаш.

1944 шера хала чов хиларал тlема эскаре гlулакх де йиш а йоццам веса Манир Алиевич эскарера цlа а вена Грознени локомотивни депо балха вера.

24 шу дьньнал депо бертайнача дезала юкъе цо хььнлнала къахьега. Теплововаш товеча слесарь волаш дика болх барах коммунистически къахьегамо ударник яха цlе яьккхар цо.

Хlинц Темишев кьыбола машиналь къахой сайна Советски Эскара 50 шу дузача йонна сийленца нахъаваьара къахьегина вахте латт.

* * *

«Цар дьнкхах Советски Іаьлал» яха макет кийчъьнй Грознерча локомотивни депо коллективо Советски Эскара 50 шу дузачь дон сийна.

Цу тlа йаргаго йиш и Советски Іаьдал доахкхача кlайгвардейцаш латаш Грозни бlаь лента латтачe тlой тlа хиттa лацарий портреташ. Уж ба Л. Земляной, С. Гриценко, С. Потапов, кхьбола а хlинa сийлаш бола турпалхой.

«Цар лоравий Даькел яхаш и шолгlа йола макет. Цу тlа оренайн медалшйн дой: слесарь В. Закрылевск, теплововий, машинистий Н. Григорьева, Ф. Полтаранке, П. Беленкина, кьш дукхабарий а портретаи доьзн.

Г. АНОХОВ.

«Гудермесский» яхача совхоза кха сецача машиний тlара Іоьллар лоьхарча дегlара къона кхалсаг.

— Новкъост Алханов вицита бlаргагургlояр - хьогl, — аьнна кьштар цо шийна хухьала кхийтачa парткома секретарага Х. Б. Баутиновга.

— Ша, хьайбан леладераша къамаьл доьш латтар ва-их ва.

Хьайбаш лелалерина гобь латтача совхоза кертгерча зоотехника дlатlаьнхар кхалсаг.

— Хьо шиf из — Алханов? — хаьттар цо.

— Со ва,—сихвенца аьлар зоотехника.

— Со йовзиц хьона? — дог топалешна йолаш теpла хаттар шир къамас.

Кlирвенна бlарахьежар Алханов цунна.

— Дагадогlа: тlом, Ташкент, госпиталь, — хьалхадолар цунна кхалсаго.

— Сабардалахь, сабардалахь... Дагадохийталахь, — уйлашна цу

ВlАШАГlКХИЙТАР 25 ШУ ДАЬЛЧА

хьаьарча хаfa хиннача дlалашка дlо а кхьнча, аьлло по. Цул тlехьагlа шlаьнхa йиккхар цунга:

— Хьо-м хургьяр ил? Галя!

Кхитта вlашагlкхийтар 25 шо ва бlарга цa бойна Х. Г. Алханови Галина Михайловна Горшковаи.

...Цар хьалтара вlашагlкхетар хьъзача 1942 шера гуpахьа хилла. Цу хана Алханов Советски Эскара командир вар, хlьнa Галя — цо шу шкьна йоlу иp, шиf шьнлна Ростера Ташкенте эвакуаце яза.

[illegible] хьарчань хоrи къпе цолаш госпитала карта [illegible] хайни шагlар Алханов. Хьатlаьхьи письмо хьзелар цунга Галие. Цу тlа цунна лоура из сихагlа шиъжар. Гала шиf шьнлна Рост-

ие юха шlзца йиш хорцолаш фацистам бохабр.

Письмо лийша ваьлча госпитале хьачуйнйхар Алхановас Галя. Цу шейлахь тема чlоагlа хьовзад тесталара парца юкъе. Цун из цаттиhи болхан велла а, фронта юхе волла а, хlиета шиf цамогаш волга а шийна хайча чlоагlа дукхалежелар цунна Галя.

Галя а хlинта кхьбоза шоцпаш а хlара йоана госпитале болr[illegible], цамогаш бадача наха шlаьюхьуйта письмош яздора, цер [illegible] стихаш едар.

[illegible] 1943 шу хьатlахтйоец хана Гали кlаргlа бахача бокхаrlа болча [illegible] совгlата елла схар беланта. [illegible] болча бахкан Алханов а цунна [illegible] зосар а. Цул тlехьагlа цамогаш бадача нахата сакъерлийта госпитале дагдуьйнхар пионерийна шай олий...

Госпиталера арвалийна ше юха фронте вахача хана аьлар Галяга:

— Цхьана латтам сурт даккхийта деза вай.

Іамита сурти фронтера шийта Х. Г. Алханова хада письмош хlана а ла Галийга.

Цхьатара хиланзар цар вахар тlом сенача тlехьагlа. Алханов [illegible] къахьегайхо хилар, хlинта Галина Михайловна Горшковас Ростовски цатериьхьаккхен университет яьккхар.

Хlинц краеведчески музей Іилхан болазо а цо. Ростовна юхе тlех тlа хиннача вохчехи гlалгlаехи йоlа евоцнта лехаш Гучешесе яхачар цу. Бакхаза, 25 шу дахьча, [illegible] бlаргаьайра цунна [illegible] Х. Г. Алханов.

М. АСТАХИН.

КЪАХЬЕГАМЦА ДАЬККХА СИЙ

Цкъа сона хилар Старопромысловски кlоарга токнама буруь деттачa вышкомонтажни цеха начальника В. М. Кисаева «Староrрознефть» НПУ транспортни контора кьхкъий отдела начальникага Я. С. Будагоеа дан къамеьл.

— Кердача токнама скважина ларpхlа буровой вышка кьальеш чlоагlа гlуллах вургдар сона Іа хьай № 264 болча бульдозер тlе болх беш вола Нестеренко къайтаре. Цун метта ез сай ши

бульдозерист а дlоьна [illegible] [illegible] Кисаева.

— Тхо гроши а ду цу [illegible] доьркlа автомив [illegible] болалой тoлеш, аьниа [illegible] лензер вез.

Цьмнна котамейта ши бульдозерист хъе ца хlаца [illegible] [illegible] гlалат кьнинав-ях, [illegible] таденнача аз выршнатани [illegible] на проробага М. [illegible].

— Фу болцо аз бульдозеристе Степан Иванович Нестеренко фу

[illegible] ца нисалла?

— Нестеренко [illegible] [illegible] [illegible] бульдозерист [illegible] — аьлла цо. [illegible] [illegible] майде тlе [illegible] механизм[illegible] норма лоцала [illegible] 150 — 200 процент [illegible].

Нестеренко Степан [illegible] [illegible] 15 шу сайта цо а. Дукха за [illegible] цунна тайн-тайнарча [illegible] аьтта оакк [illegible] [illegible] а цьнна механизаторий кьалхарча мугlарашка дlаоьла. Бульдозеристе цlн цу предприяте Сийлах кийнка тlе дlоехьа а, массан шу да цул Сурт Сийлан досне тlе хьаттова доол

да а. Хала де тракторни война цунгара гоьзаш хьеlомаш вола механизатор вела. Къахьегам дукхабезаш вола гоьзе механизатор Грозненски городской Совета депутат а ю.

Иваново яхача посёлка бахнах чlоагlа раьза ба шай депутата Нестеренкоьа. Цул кьекъоталах кьнчудиппар уккхе хиf, тоьфир электроснабжени. Хlинa Арбатски Угольни улицашка къьеш доklш, газопровод юлл [illegible] латт.

[illegible] шера толамаш доахаш кlоагга къахьегаxзар хьниар дерча бульдозериста Нестеренко Степан Ивановича. Хlинa а митта сийлемца кьалкашка бода из.

А. ТИЩЕНКО.

ПХИ БlАЬ СОВГlА...

Москвера, Ленинградера кьсметтал Магаданера, митта кхаьча гераданера а цкъан кlноах бlаьнкега гарта письмаш дотlа № 1 йолча книжни тукаь «Книга — почтой» яхача отделе.

Царах дукхагlа долча письмаш тlа Нохч-Гlалгlай писателийн эштайн производенаш дийта хаьш лохарх ду. Кьбоеттa дукхагlа заюнаш латахой Ошаев Халида «Алун шераш» яхача романe а дуккха Исмаилов Ахмад Сайпуллаевичe «Бехкам» яхача Мальсагов Ахмада кхокче кинишаx а.

Наха чlоагlа хаттар а Ахматова Раисай поэзи а Базоркин Идрисан берашна йозу «Цунни цкон» яха кинишка а.

Укх хадача шера тайн-тайнарча горадашка 500 совгlа кинишаш дlадахьйтад цу тоьна отделе.

Е. БОГУСЛАВСКАЯ.

ПРОИЗВОДСТВА КУЛЬТУРА ЛАКХЪЮ

Карабулакерча переселени бохаша цехе къахьегам Іилман ларда тlа бакхара бол дlахьу вохклагlа волча инженера Шутов Александр Николаевича.

Хlинa лакхьенвий чуьча помещение эстетика. Цу Іаькъе хьокхаме к карабулакски котельни установка. Цита «Фикус», «Китайская роза» яха зизаш латт, дето бlеса басараш хьекказ бол беча хьитта. кlирацa къоа гадаь латтача пенашта хьалтеха тайн-тайнарa балл кхераале лорара доде плакаташ деакк. Вон Іай а тlехьа басцара ла, цига дийхха гамаш дlаегlай, хlинта аьхкий хиланa кхы а хозаrlа ду из.

Производства юкъе эстетика шерра дикъекхахьарах дика толамаш дох промысловни котельнe, ГБЗ шерра кашкд, кхычахьа.

В. МАЛЫЦЕВСКИЙ.

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ОПЫТА — ШЕРРА НИКЪ

УКХ ТlЕХХЬАРЧА шерашка дикка доккий хувцамаш хилла халкъа дешара гlуллакхи юкъе. Хьалхалаттача хьехархой а бlаьрчача педагогически коллективий а опыто йоккха эффект лухlиналехьа а. Тахан вай хьалхалатта педагогически опыт Іомaнрe, юкъсерзаиp, юкъсхьaр — еррига халкъа образовании кхы тlа а дlахьалхаиккхаpa лоархlамегlа къалок ца! да. Цудухьа да хьалхалаттадой дикагlа йола опыт республика школай еррига педколлективаш балха системе юкъеякхьорa дуаазденнача дешай къаьстта а зорко а йонгlалте.

Цуьна дуаазденне кхоастие еза деррига а керда. хьалхалатташ леллар юкъеlалхьаре гlуллакхах школай кулгалхошеи инспекторски составоь лиша еза моттиг. Іалашдела дергдаш хlара школе хьехархой лоша шоай эканеш лакхъяра, балха керда, толашагlа йола методаш приемаш кабаерlaйра, хьалхалаттача педагогически уйланa кираrlаьвларех шейна пайда кийбaра тlаккхваш кулийтаргбола хьал ваттаделга.

Из деррига а тахан теори хьанна Іаш. Цу тайнара педколлективаш вайнига хlайлалехьа а болаш я. Царех я гор. Грозне №№ 7, 2, 54, 32 йола юкъера, № 4 йола бархl шера дешара школаш, Сунженски районе Карабулакски юкъерa бархl шера дешарех школаш, Ножай-Юрта района Центароевски юкъера школа, Шаьла района Курчалоевски гlоnка йола школа, гор. Грозне №№ 4, 6, 10 йола сайрийнара школаш, Шелковской юкъера школа, Ведена юкъера школа, дукха а кхыйраш.

Цхьабакъда, дикка дукха хьехархой шоай балха тlа кийчаяз рецептах пайда ийбe, балха хьалхай спецификa вайцигарчул дикка эргагlа йолча Свердловска, Москвaи, Ленинграда, Ростова, кхыча городий хьехархошa-практикашa вlаштlехьаьхa методически разработкаш, кхы терко а ца еш, шоаш йолча бесса чакхъякха дукхача шерашка Іомаяь оамалаш йолаши дlахо а лелаe безам болаши хилар хlинз а холуш да.

Тахан, педагогически процесса тlахьожам лоаттабелга чакхдоахаш школа директора, дешарахетама балха болча цун заместителаша, районо а просвещение Министерства а инспектораша натакхаба деза хьехархочун болх шиf чулоацамта дилача творчески болга, цуьнгlа цхьаккха а тайпа шаблонаш меттахоа ца юаила дегкаши лоалуш йоацилга. Урока тlа хьехархочоа геттара дукха, лакъаш шийна вlаьла а дага долюнца чаттараш нийсалу, хlинта царна дизза жопаш тела а деза цо. Цхьаккхе а тайпа кхьметтал вагара квалификацированнагlа йолча а методически разработкаша зеркалзуlургдаш урока тlа хулаш доле долле а хlинa. Хьехилта нийса чакхдахара хьехьрало лекха педагогически культура йолаш, урока тlа нийсадала йиш йолча хьашт долча хьалах творчески чакхвала кхетам болаш хила везa. Хlинта цудухьа тоххамебечо хьехархочох ше лерхlиp эгтаpа хьалхагlа а лерхlа деза цу класса, цу ситуаце цунга урок мел нийса чакхйоаккхалена, дешархой безам хlамa довзара гlаахинта из миштa гlийртаx, уж шоай лоlаме хила миштa Іомабаь, миштa а фу де а Іомабаь теркал а деш. Хьехархочун балха мах цу тайпара белга да а да школа кулгалхочун, инспектова эггара хьалхара дехкар.

Хьалхалатта педагогически опыт Іомаяра, юкъьерзаяра, юкъеккхаьара хьакъехьа дола школа кулгалхойн инспекторийн лоархlамера декхар да еррига педагогически коллектив цу балха юкъеэалилга: цунна юкъеза веза хlара хьехархо, из юкхьанцаpче а иттагlа шерa болх беш вар аьнна, хьалхарча классе иаьла мотт хьехаш ва а е нисдагlа-иттагlа классе физика хьехаш ва аьнна бе-башха а доаццаш.

Из болх вlаштlехьбоаккхаш теркалде деза, хьехархочоа хьалхалатта опыт йовзийтавая, из тоцашагlа хилар дешхачоа дартдоацилга дaь ца Іеш, ше болх бе боагlа тема къоастае хьехархочоа новкъостал де дезилга а хилавза дартдоаца литература могаде дезилга а.

Хьалхалатта опыт Іомаярeи цуна пропаганда шерa балха тlа йоккха уйла тlаухийт из опыти цун эффективности юкъарьвл доацаш дlахьуаккхара. Мадарра кьлча, из нийса а да. Цхьабакъда, из гlулакх чакхдоаккхача хана гlалаташ дувлийт вайнига. Кастаста нийсалу хьехархочун совгlа кхы нах тlа е болаш ю урокаш сов дукха еш хилар. Цкъаза хьехархоша уж урокаш арlа е сале тел. Цу урокех, халахете а, хьалхагlа шоллагlарен генеральни репетицеш ячул тlехьагlа уттаю педагогически спектаклаш хул. Цу тайнара чакхдоахача паредии гlулакхаш хьалхалатта опыт дlаяйоардаяра новкъостах дойа тахаш я.

Хьехархочуа совгlа кхы нах тlа а болаш ю урокаш чакхьяха агlаш хьехархо ше болх беча хана дуатlаваьнна вывозаш дlахьунхлаwen практически йоашхачен хана мара. Уж чакхьяла агlаш хьехархо цу балха кхьнкъаши формаши дехаш мара йоапача хана. Из нийса хиларe тешал де масалаш хьоалие метаргьи Российски Федерацеи Нохч-Гlалгlай АССР-и заслуженни хьехархоша Г. И. Приставкос (№ 20 йола юкъера школа), В. И. Кэтскас (№ 4 йола бархl шера дешара школа), Е. М. Новиковас (№ 7 йола юкъера школа), Л. И. Агаджановас (№ 3 йола юкъера школа), кхычар чакхъьяха кхьбарш тlа а болаш хиннa урокаш. Цу шераш, цхача хьехархой хьалхалатта опыт зерл Іомаяра бахьан долаш городь Грозне школашка хьехинний хlинз 300 совгlа хьехархо кулоцаш йола хьалхалаттача педагогически опыта 60 школа. Цхьабакъда, цуьна кхьеи хана вай шераш яхи йиш йолаш я «кхоачашъьй» яха белгало ир мара, школа юкъарча гlуллакха кхы пайда ца баьнна кхы нах тlа а болаш чакхъьяха итташ урокаш.

Педагогически практике керда а хьалхалатташ а шеддолча пропаганда ира дешаш къаьстта а лоархlаме хинна дlаватт тахан. Хьалха дlайхача дукххача шерашка хьала йолча балха системаген формаген дlаlеча дукха а хьехархой школатара хьадехала кердача гlуллакхашка хьежжа шоай болх эргабоаккхабалилза ба, хlаьта царна хlинз а цу тайкъехьа цlехашттара новкъостал а эш.

Чlоагlа раьза а долаш белгалде йиш я вайга воай дукхагlча школашка педагогически процесс дикка тоаялар. Дешархой дешарах кхеташ хилара цхо знаней дикалд лакхъалар, педагогически къахьегама культура дегlаер, хьехача а урокаш йоапача а хана дешархой кхетамна кlабара дукхагlа терко е ьлар. Уж гlулакхаш дара йокха сайле я хьехархой-новаторий, хlаьта уж республика школашка шератара шерага дукхагlа хулаш а боагlа.

Хlаьта а таханарча дешалла лоархlамегlа долаш дус педагогически процесс масса а оагlора Іомаярa, цун кlоарга кхеттlадталара, дикм толашагlа хулийташ тоаяра дешаш, вай республика юрташкара школашка болх бу дукхагlбараш йоккха педагогически стаж йоацаш бола къона хьехархой хиларах мухха а.

В. ГИТЕЛЬЗОН,
Нохч-Гlалгlай АССР просвещение Министерствий воккхагlвола инспектор.

КЪОНАЧА ШАХМАТИСТА БОККХА ТОЛАМ

Турнира лидер Ошаев Хьаж-Мурд массехк шера вlашта Нохч - Гlалгlай республике дикагlа волчу шахматист ва. Шахматий ловзар дезаденнад цунна Октябрьски района № 57 йолча школе деша вагlача хана леп. 7-ча классе дешаш шо волаш шахматни кружоке оала из цу хана дуьнен халкъашта юкъера мастера Н. Новотельнова кулгалдеш хиннача пионерий Дворце. Цун шахматни говзал Іалаьнате сиха лакхлуш хьаенай. Дукха юкъ юкъе ца йолаш нхьан шера яьккхар цо шахматий кхоалагlа а муа тlехьагlа шоллагlа а спортивни разряд, хlаьта 1960 шера кагирхошта юкъе Нохч-Гlалгlайчен чемпиона цlи яьккхар, цхьоалагlча разрядерча шахматиста норма кхоачашйир. Цу йана бакъонца кхет Хьаж-Мурд шахматий говзалх, чуйнча шахматий комбинацеш Іамаеш, шахматий ловзара теоретически эпапешта тlаккхунш хуа из.

1960 шера хьоашалгlа еиа Грозне хиппача; кхалнаха юкъе шахматех ловзара Советски Союзе лаьттача полуфинальни цхьашка дакъа лоацаш хиннача котъалнечен Нонна Гапринлашвиле, хийтта шу даьнна Ошаев дика ловзаш хилар белгал а даьккха, шахматех ловзара керда толамаш дахар лоаш лоаша баьккхар цунна.

Дупек чемпионкас баьккха лоаца даькъала хилар. 1962 шера гороl Грозне чемпиона цlи йоакх къоначa шахматиста, хlаьта 1963 шера Нохч-Гlалгlай республике маlача наха юкъе хьалхара моттиг хьана йоакх хьана лайзача цо хьахьекхар шахматех ловзар ше дика кхетадаьнга, кхоачашъю шахматий мастерала водача кандидата норма. Россе шахматий федераце шахматий мастерала кандидата цlи лу Ошаевна. Из сийлахь цlи цхьоалагlа спортивни разряд йолаш болча шахматистех—нохчех эггара хьалха цо яьккхай. Советски Эскара гlуллакх деш волаш Закавказски военни округа цlерагlа ловзаш чампион Хьаж-Мурд. Округе чемпион хила лайзача хана шоллагlа моттиг яьккхар цо, мастерала кандидат — кагирхошта юкъе СССР чемпион А.-Новочинков хара шийла хьалха а ца воллийтан.

Хlана республика шахматни чемпионате дика толамаш доалаш дола Нохч - Гlалгlай педагогически института физико - математически факультета студент Ошаев Хьаж-Мурд. Цо цига хьахьокх шахматни доеха тlа сеттара дика хьеал де, къоасама минуташка эггара чlоагlагlа эшача хана уьла тlаераде шийла хоаш хилар, цlаккха а сакхетамах ца туралуйш корагlа цl доалаш.

Кхы мел дар дlакхесса шахматех ловзилга хьайда хьа а нийца дlаволавеннавал Ошаев, бакъда, ше чlоагlагlа лоархlар дешар да, мудухьа йоккхача безамца Іомаду цо ше хержа физикен математикеп.

Дег тlара лоа сона дешача а дуккхаезаенначa спорте а цо керда толамаш дахар.

В. ЛАМСКОЙ.

Сурта тlа: Х.-М. Ошаев.

Оаха яздаьчун лерагlа

Дlаданнача шера 20 ноябре арадаьннача № 141 йолча «Сердало» газета тlа «Мел дlалу [illegible]» аьлла керте а йолча [illegible] критически корреспонденце тlа дийцар бахь а дош редакцига яздy «Сельхозтехника» Нохч-Гlалгlай объединение гlишлой-монтажни управлене начальника [illegible] Черепкова:

— Хьайбаш лелалеча хьалча балхашта механизаци [illegible] кьхьан [illegible] оборудовани совхоза март [illegible] [illegible] гlеун [illegible] [illegible] [illegible] «Сельхозтехника» [illegible]

«Ингушский» совхозе. Цхьабакьда электроэнерги цa хилар бахьан долаш [illegible] эксплуатаце дlаенназ. [illegible] подстанции электроэнергий [illegible] кхета дlахьачайтара электросетей хьайгеьр совхоз ше а.

Укх шера январь бутт чакхбаьлча цхьан корпусна электроэнерги дlатlайигай, цига 1968 шера 30 январе доладаьла монтажникаша пуско-наладочни балхаш. Из корпусни эксплуатаце дlаяха дерхl укх шера февраль бутта. Шоллагlа йолча корпусна балхаш дlадоладергда совхозе электроэнерги хьайlаьча.

Редакцига хьатташ ду совхоза директорагlа: «Мича дlахlоттадергья шоллагlча корпусна электроэнерги?».

Доазол дехьара

«СССР, 1917—1967» яха советски фотовыставка хьокха оттальй Германе Федеративни Республике. 140 эзар гаргга бlаргахьаьжа чакхбаьнна Гамбургерчен Кельнерчен экспозицеа. Хlана гуроле Михайле хьайхаь оттадаь да советски фоторепортерий балхаш (сурта тlа).

АДН—ТАСС сурт.

ГДР-ерча СССР ПОСОЛА ФРГ-ерча США ПОСОЛАГА ДАХЬИЙТА ПИСЬМО

ФРГ-ес Малхбузен Берлине леладеча бокъо йоацача гlулакхех лаьца 14-ча февpале ФРГ-ерча США посолага письмо дахьийтад ГДР-ерча СССР посола П. А. Абрасимова.

Письмо тlа йоах, советски оагlоно цкъа санна дукхаза а хlаьнтад, йиъ оагlорахьара ях решенеш йоллашехьа а, ФРГ административни системана юкъейоагlаш йоацеи цун територе цкъа доацаш йолаш Малхбузен Берлин шоай а яхаи а ФРГ правительство. Укх тlехьарча цхьан шера ФРГ-ес Малхбузен Берлине леладеча бокъо йоацача гlулакхий масштабаш цахаддаш шеръеш хьаенай.

ФРГ правительства Малхбузен Берлина хьакъехьарча экспансионистски уйлаша кхаьокх, европейски кхоахам кlаьнбара новкъостиа де безам хиларах дукхаза теш тийнна боллашехьа а, хьалхагlарчул башха шиf маlан хувцадалала болча цун арахьарча политика ца кьнгъа юкъаре лостам.

Письмо тlа белгалдоаккх, ФРГ-ес Малхбузен Берлине лелаяу бокъо йоацца гlулакхаш США оккупационни Іаьдалашкахьара дукхало йоацаш хилар а, цу совгlа, дукхагlча хана дукхьал цар шоаш хьалтоацаш лела-дайташ хилар а. Цу тайпара позиция лтьавнкъ дича а тарлуш яц Малхбузен Берлин ФРГ лаьтта а яц, федераце дакъе йиш йолаш а яц яхаш США вийлалаша цкъа санна дукхаза а ячa заявленеца.

Советски правительство, белгалдоакк документа тlа, бокъонца ховзамболаш лlайовзийтай Малхбузен Берлина хьакъехьарча дешаца юваенна йола шиf позици, цудухьа тема метаргвоалаш да, а Малхбузен Берлин моллагlча тайпара теха а Федеративни Республиках хlатохар в, а Европера хьалаш лертlадахара, европейски лаlкъий-кхерачaне чlоагlьара хьаштаца тарлуш доацача цьекъашта цунах пайда эцар а Советски Союзо могийтаргдоацилга тоьал дика кхетадеш хилархь.

Письмо чакхдоллача советски посола белгалдоакх, лаьле дийца хlатаби кхетадергдолгахи хьаллоацаргдолгахи, хlаьта США оагlонгахьара Малхбузен Берлина статус, кхьестта политически образованих из хиларах тарра, бокъо йоацаш ФРГ правительство тlаккхуладаве лераергйолаш дела диза гlулакхаш чакхдоахаргдолга шe дог тайпа хилар.

* * *

Из тайпа письмош дахьийтад Великобритане посолагa а хlаьча митта ФРГ-ерча Франце посолага а.

(ТАСС).

Къулбехьен Вьетнаме итт дийнахьа баьча тlема итогаш

ХАНОЙ, 15 февраль. (ТАСС). Къулбехьен Вьетнама патриоташа 31-ча январе дена 9-ча февpале кхаччалца, Сайгона-Задина районе латтув болаш массеки тlема операци чакх а яьнка, тlемаш юкъера хьалхаваа мостагlчун 10 эзар совгlа салтe, цу даькъе 3 эзар американец. Сигалара чу а яйтай, лаьтта хьттаи йоха а яй 200 гаргга американски самолет, хlаланьий 600 совгlа тlема машин, цу даькъе 200 гаргга танки бронетранспортери, иклаш хьан бу Къулбехьен Вьетнам мукъахиннахара Эскара лакхехьарча командоване.

Итт ден наступлени йолча хана, боах коммюнике тlа, гарзашнерча революционни низашe, бахеч махаца айхал буззам боацаш цар хьалхайоацеш атакаш вай Сайгона-Задина районерча противника, массеки къарттерча политически тlемаш республика а лакхlаьнча тlема бехкашта а.

Патриотий тlема толамаш беча макагl йоа хиийтар городаш тайн-тайнарча районашка марионеточни Іаьдал хlалаи а дашь, коммунпрасление органаш оlашагlйайна. Цуьна цхьана американски агрессораш цlарга чувоттавоацаш латтайча къовсам, йоах коммюнике тlа, Сайгона вlашагlйалар къаманий маьар безачоа низаш Союз, хlаьта ца вlаштlехьалкхар кьаьн мукъадахкар дукха интернационалта дукхала къоасаш поаттайерий мугlараш шерадеш чlоагlдолаги.

Марионеточни зонашерча задин эпсараши салтийи, полицейскийш а марионеточни администраце персонала а противника мугlарашкара уйо а удаш, халкъехьегахьа буьх.

Коммюнике тlа чlоагlа дика [illegible] гоьду къамани маьар безачех низий Союзо, оцагача патриотически организацешна, кьаьст-къаьстий наха доаш доаш гlулакхаш.

КОММУНИСТ — АНГЛИЙСКИ ПРОФСОЮЗА ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

ЛОНДОН, 12 февраль. (ТАСС). 75 эзар сег чуюоагlача листопрокатчикий къаман профсоюза председатела хержаь коммунист Визл Уормен. Пресс Ассошиэйтед яхача агентства хьам бу, В. Уормен цул хьалхагlа Англе центральни районерча цу профсоюза отделене керте лаьтта хилархь. Укх 15 шера Великобритане Компартe член ва из.

ГРЕЧЕСКИ ПАТРИОТАЩЦА ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ УЙЛА ЙОЛАШИ ХЬАЛЛОАЦАШИ

СССР журналистий Союзи гречески демократашцара солидарности Советски комитетеи 14-ча февpале пресс-конференци йир советски кхыча мехкашкарчен журналисташта. Журналисташ вlашагlкхийтар гречески патриоташца И. Надзиасаца, П. Антикасаца, А. Вавзосаца, Г. Бейлкаца.

Пресс - конференци цо хьаеллаш, СССР журналистий Союза правлене секретарь В. И. Чернышева дlаккхайкхийр, гречески патриоташара солидарность чlоагlъяра советски кхыни советски журналисташа дийла хlама доргхилар, политически гlуллакхашта лийца бахкараш мукъадоахилга, царlата боли дахча хьолтьы ниналий гадаккхара бела шар хоатта лу а догlа махата уз а вай дlахен общественностан дуьне общественностан дlадеванйта гlертаргхилар.

Гречески патриоташцарча солидарноста Советски комитета председатела, писатела С. С. Смирнова хьам бир, гречески демократе гадаккхара дунен халкъашта юкъара конференци гулъе дерхlаш хиларах. Советски комитета аьлар С. С. Смирнова, эггара чlоагlагlча тайпара дагlе баргда из конференци кийчъяйнкхачи.

СССР Цlеча Жlарга Цlеча Ахбаргех обществий Союза исполкоме председатела заместитела профессора Ф. Г. Закарова Іадийцай бокхийча советски Іилманхоша-медицинай упелацlена парворе керетдуyни организацега дах, дуьнен халкъашта юкъера парий комисси вlашагlйолийга а наьккхойнахка лийца бахкарча гречески патриоташара хьалха медицински техника гречески Іаьдаламмера мукъабоахка хьайкагlа а советски медицина могадаш дика кхайкарал.

Пресс-конференца кьанхаллаш дулча оратераша негlайзазеи хайкайкхайрал дир политически гlулакхашта лийца бахкараш мукъабахар дукха дуней халкъашта юкъерча общественни низаш кхы а дукхагlа вардагlдазара уж чlоагlа тlахайкхы.

(ТАСС).

— Айм, йоллар дов хьа, хІадла шиггра. Фу шІогІа да Іа деттар? Ухх йокъаденначa цІагІа фу за вех Іа ма хьиша?

Иштта дов деш яр Іабидат Іурпа дена Іеха йолаеннача боргІала. Бун-буе Мухтар-моллага цхьа хІума хаттие цун хьехамга ладувгІа лагахьа шоайнига уха хьежаш кІордабьбар йоккхача сага. Цу гІулакха хорхьеннача Іабилата, малага хІума ала ца юхьаш, боргІала дов хоре.

Саррахьа, маьркІажийна боад кьорлалуш — Іабидата футтаройна хале а, е боргІала Іехар два цалар духьа хале а — вена хьаьттар Нокий-Юртара Аьлмарза. Цхьан хана Мухтарида кІерчгкунка лешаш хиина, віалла веце а

Аьлмарзийца цхьаьцца шиниа оалаш молла ваггІашехьа а, бийса кІоаргъелар. Мухтар-моллана наб тІаьгІертар.

— Багий вах, ха яхай вайна,— аьнар набаре сеттавеча Мухтар-молла. — хІанз Іоднйшача бекъахьа да вай. ДІайоае лампа. Іодувна!..

Лампа дІа а йоаяь, молланеи Аьлмарзийнеи хІаравар пиншиница аппараш еш дІабийшар мутаІаламаш. Дукха ха ялалехьа молла «хар» яхе волавелар. Цунна тІехьа Аьлмарза а тхьайсар.

III

МутаІаламанта юкъе АртагІ яхан цхьа зІамига саг вар. Сох оцем аьрдагІен на хиларак Іаби-

ИСКТОЕВ Іалихан.

МУТАІАЛАМИЙ БЕГАШ

(«МУХТАР-МОЛЛА» ЯХАЧА ДУВЦАР ЦИККЛА ТІАРА»)

шийх молла лоархІаш вар Аьлмарза. Каст-каста Мухтарарцига воагІаш а, вена, цІанаха сиха воапаш, ди-бийса доаккхаш а хулар из. Шийна кхы дукхавезаш веце а, Мухтар-молла бехаме къамаьл дора Аьлмарзийца. Бакъда Іабидат-м яхар цуница ни дулларгдолаш. ЧоагІа гоама вар цуна из. Цудухьа Аьлмарза а ца оалаш, Аьла-воапа-Марза оалар цунах Іабидата.

«Мухтар!» — аьнна Аьлмарза хьачухкхайкача, кухха чам боацашиха аьлар Іабидата:

— Къонах. дІавравала хІаьа— кхаьчар хеппа ер Аьла-воаца-Марза а. Дукха ха яр ер ца воагІа а. ЧІоагІа сеготдеша, укхан. га сатесса ма багІий уххазй-м вах.

— Сапа, сапа сесаг! — аьлар Мухтар-молла, аравоаллаш. —

— Хьаша хьалагара ва, вьнна дикача ваха. Варт ма бетта!

— ХІа-а. геттара даьлагара ва... Малейк да-хх, ше маьарра, хьалагара доагІа.

Хьаьшага моарших хатта дІаараваьлар Мухтар-молла Іабидат огІазъяха але а. Мухтар-молла гІалаахавар хьаьшийна: тхоасара дІа-юха лош ала-саг хийсевиначар цуна. Цу тІа Аьлмарза, тайптайпара сакъердаме хабараш а хоаш. самукъйлоаккхаш вар. Бакъда Іабидата Аьлмаранйна. Аьла-воацача-Марзийна, кхессача шпарах хайра цуна тхоасара цІагІара фусам ехалга. Цудухьа Аьлмарза а нйна. къужаре віха лаьрхІар Мухтара. Хьаша хьачуваьккха Іо а хоавь. Іабидат йолча дІачунахар Мухтар-молла.

— Сесаг. — аьлар Мухтар-молла. — тхона сихха кхалла хІама я, къужаре дахха деваш да тхо. Тхоасара цига Іерг ма тхо.

— Даьра. бакъахье-м дар долхаре. — рьвеа аилар цу гІулакха Іабилат а. — цхьа бийса мукъагІа царгІата йоаккхаргьар-кх аз.

Катехха шоашта хІама а кхаьлли. къужаре бахар Мухтар-моллеи Аьлмарзеи. Бакъда мутаІаламаш-м хиннабацар аккарга хьежаш.

II

Цу саррахьа мехкарий бохча а баха. сакъерда лаьрхІа бар мутаІаламаш. Мухтар-молла вггара ма ца везача бус вена хьа а этта. лохадир цар гІулакх.

...Мухтар-моллеи Аьлмарзеи, магІа а баьина. Іохайшар. [illegible] кхий къамаьлаш а деш. ХІаьта мутаІаламаш, царех доархІа ца беш. чІоагІа йист а ца хулаш, багІар. Моллеи цуниа вена хьащем. Аьлмарзи. тхоасара бусаргхиларах шоаш тийшача, мутаІаламаша ваІал йир цу кхайкана баьхкача хьаьшаша бохабь шоай сакъердам юхабекха.

хата — пунна а вайзавар из — «АьрдагІ» аьнна цІи теллалр цунах а. Ноакъосташа а иштта оалар цунах, хІаьта из шийн цІи бакъве гІерташ шийна могар деш из а вар.

ХІа аьнна молла «хар-тхьар» доладешшехьа а, лостгабаь гІайба техар АьрдагІас моллана.

— Аъ, малавар сона хІама техар? — аьлар Мухтар-молла шесомаваккхашехьа а. — ВІаштІехьа лий шо, яьй?

ГІайба юха а кхесса, дІавижар Мухтар-молла. Цхьа ха яьнначa гІолла цІеьяха а гІайба техар АьрдагІас моллана. Молла цІенхаштта вгІазвахар. Хьаура а кийкха, лостгабаь юхатехар Мухтар-молла шийна хьатехар гІайба. Сов сихвеннача цо шийна хьатехачоа тІеххьа ший гІайба а бахийтар. АьрдагІа юхха Іобежар молла гІайба. Из гІайба хьа а кийла, наІарга латтача таза шорттига дІатІа а ваха, тоІабаь таза чу а Іетта. цІен юкъе латтача Мухтар-моллана техар АьрдагІас гІайба. Берта юккъе бошабаь бебенна гІайба кхийтта молла гІаре аьна ший менге тІа дІатаежар. Моллага цІогІа даьлар. — тІаккха Аьлмарза а сомаваьлар.

— Мухтар, Мухтар! — аьлар Аьлмарзас, менге тІара хьаура а кийкха. — Фу хилар цига? Ла вий хьо?

— Со-м да даьра вар йовсараша со вутаре... ШІилеторгаш йий хьога, Аьлмарза. Хьалсагал лам[illegible]

Аьлмарзас лампа хьалсегар. МутаІаламаш, хІаьа гунахьа доапаш саниа. юргІашта кІал дІалечкъа балар.

— Хьажал. хьажал царга, — йоахар Мухтар-молла. — вІалла бехке боацаш санна, укхаш бий, ниькана сицаш!

— Эхь лецний шоана? — тІавийраьр мутаІаламашта Аьлмарза а. — Даьра. сий лоацаш гІулакх-м ца оаш лелалер.

— Ай, згІазаьл шо. тинназ шо? — кхаш. дов дора Мухтар-молла. — ВІалла дувца хеза хІама лий ер!

ЮргІа кІалхара хьаьра а кхетна. молла, бехк ма баккхалахь— бегаш баьбар оаха-м, — аьлар АьрдагІас.

— Уж фу бегаш ба! Кхы а чІоагІагІа дорхелар Мухтар-молла. ХІанз шуниа бегаш бе вевав со укхаза. Сабаре еш, мунапакъаш. шун бола-м аз бергба — сона дусаргдений шо?

Цхьан юкъах, ше кІаьхвал лалца. барт а бийтта, баракъаш тІалувха эттар Мухтар-молла.

— ХьатІаюхха, Аьлмарза, Іа а хьай хІамаш. ГІергла вай укхазара... ДІадахалахь дІадахалахь сона ер бІожаш, шоай эгІабаь бегаш а тІехь.

Халкъа багахбувцамцара

ХАРЦ ЛИЙНА А ВАЦ Е ДУВРГ А ВАЦ

Новкъа воагІаш хиннав кхо саг. Уллаш диг корадаь царна. Хьалувда, новкъостий, аьнаа цхьанне дикагІа оапаш бийцачунна ле вай ер. «ШоллагІчо аьннаа: «Дунен тІа ваьлча гІоне оапаш бийца а бац, е хІанз а бувцарг а бац».

ХІа. хІа диг хьона доагІа, аьннаа вокх шинне.

ХЬАЙНА ЛОЙЯ...

— Хьаша, укх чаьла шура еттача фу дар-хьогІ? — яьхаа мошагІа, кхы оттале хІама а доацаш хьаьша гІалжеккхий чайн сискали оттадеш фусам-нанас.

— ЭхІ, фусам-нана, ма хьаьшага хетта хІама а хин на: хьайна лойя еррига шура е мукъа я-кх хьо цунах, — жоп деннаа хьаьша.

ДІаяьадьар Мальсагов Абу.

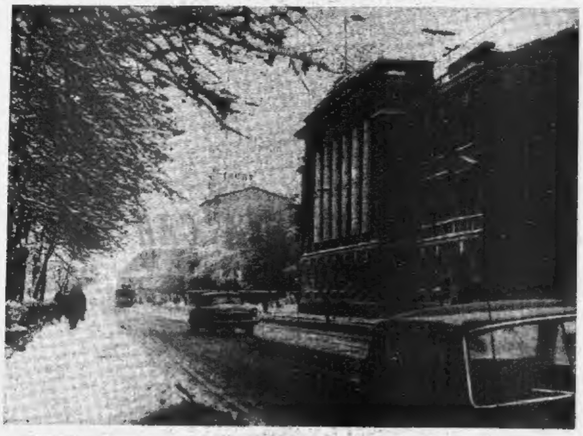

ЛЕНИНГРАД. Выборгски сторонан эттара йоаккхагІчарех йолча цхьан магистрала цІи [illegible] [illegible] Маркса цІи а. СУРТА ТІА: [illegible] Маркса проспект.

М. Блохин сурт. ТАСС фотохроника.

ШОАТТАДЕН ОАГІУВ

Керда стихаш

ГАЛИЕВ Махьмад

НАЬНАГА

Вийсанна ма гІерташ мабарах доаш.
МассагІ бийса хургья Іа со бахьане йоаль.
Цу ага гІоора тІа пхьарса дой дехкаш
Хургба-кх Іа сона хьай нанна хьийкха.
Мел дукха хургва уш ужжайо бийсаш
Хьо йоаллар кхы мала варгва уш даьрхІа.
Хьамсарча дешашца везаш со хьесташ,
Хургда-кх Іа сона кертах култ тьийкха.
Фу дергва, цу нана чуль со ваца кхеташ,
Мел мерза хинааб из нана хьа безам.
Талан се даьхено везаш хьалххевеш,
Са дег чу дукбуол-кх кхьбола кхеташ.
Фу дергдa. Іоажала а-кх ший бокъо.
Ше меллар дІалийаьр Іоажало [illegible]
Со кхийна. со кхеваьр е нийдаьхе,
Даьхе сона хилар хьо санна нана.
Тахан хьо элар-кх дувса чуль дойца.
Малагра дагардар вкъа хьона кувра.
Хьо хьегаш. хьо хьежам мел кхинар хьаька.
Гургдар-кх хьона тахан укх вай Дай-мехка.

КАРТОЕВ Мурад.

БЕЗАМ БА СА...

Безам ба са дукхагІа [illegible]
Нахьа цхьагІа [illegible],
Стихаш яхье, [illegible]
Хьамсара [illegible].
Безам ба са [illegible],
[illegible]
[illegible]
[illegible].

УГУРЧИЕВ Ахмат-Гири.

ДЕЗА СОНА

Сона деза сийоза вахар.
Маьлха серила еза.
Дуне мел латт тІом ца хилар
Сай сил дукхагІ деза.
Сона деза хьийкъа кхет.
Лаьтта ахар деза.
Деза сона гуйран беркат.
БІаьстин зизаш деза.
Деза сона бера велар.
Сай юртахой беза.
Деза сана гІоза вахар.
Йийкха сигале еза.
Деза сона йиІий бІарган.
Нав чур берам беза.
Деза сона хоза хилеш,
Хьунаш, зоамаш деза!

ИЛИЕВ Жамалдин

КЪОАНОШКА

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Дунента бозамо хьона
ТІекьам сийрда бІаргаш.
Ньоаной, шортте хьалгІайтта,
(Оаш беки ма бесихалаш)
Вай тІехье хаза хийте
«Ниыь отъорли хлиба»
Ахалаш.

ЮХА САЦА, НАЬКЪАХО

Юха [illegible], наькъаха, оих ца [illegible]!
Юха бебабенний [illegible] лаьтта хьаст.
Хьо наьлтьа гаьи хале а [illegible],
Шийна [illegible] тьой дог [illegible].
Хьо юха [illegible], аз [illegible]
Тувлавургваьц хьа [illegible].

Хьона динагІар диг чура пайна
ЧанхІуал из цу нокхазача бердах.
Чен баьхха, из сих хьенхаргбаьц хьона.
Йоаргъа вай дьььо боль хьегва.
ДІайхача дийнахьа,
хоалда хьона.
Хьеган, яйча динагІа хьакхинга кхангал.

ПЛИЕВ Махьмад-СаІид.

ПАХЬТО БІОАХВЕРГВА

[illegible] Кьоадий кьайса нетий
[illegible] кьуевош нетт
[illegible] ши-ший дийрхІа Кьоадий.
[illegible]
[illegible], дІайхха [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Кьоадий
Нетон [illegible]
[illegible]
[illegible] йоатгІа кхал.

ХьалхагІ дийза ше далаpe,
Доалдергаа аз йоах.
Гоза шей дац Кьоаде нара.
Сарламаш це дейх.
Шийла тІехиш бІоахье йоагІаш
Кхальнех цьокхиа ац.
Кхаь соеагах докихя дича
Кьаьие Кьоадий вац.
Кьоадий, Кьоадий —
тиша Кьоадий.
Пахьто гІоахвегва.
Боахаш кьуесаш уж кьо нетий
Шоайла лотаргба.

БЕШАМАШ ЛЕЛАЕРАША ІАЙ Ю ЙОАКХО

Іай а чІоагІа ториа еш хілле еза сомий бешачаш. ТІайогІа кхычa сомий гаьнех дьха тиъвронгаш кийтье еза кІешетача хана йІоахал эттача. Фетара температура минус 5 градусага кхоачаш лакхъеннача хана, сомий гаьна къуабесхьарча сагІонгахьара. кІуда арахьарча даьхьал хьатед цхьан шера тІаьнна 40—50 сантиметр йІахкен 5—7 миллиметр сомгІа сомиц йола тиъвронгаш. Хоадаьча тиъвронга дахча юкъера кІай хила еза. Нагахьа санна сийрда-мора, баьде-мора е мора бос болаш не хуле. цу тайпара тиъвронгаш тІайесІара пайдана ац. уж йІохьаь е хьаьча ялаша я.

Кийчъаь тиъвронгаш цу сахьате цІеннаш а дийа хьоарчаш. цеуна этикетка тІайола малагІча сортах я тІа а яздий, тІаккха полиэтиленовий пленкана юкъе а ехке, нель градус гаьгга температура йолча водыьна чу дІайоех уж. Кхы а дикагІа да аьхка лалй кІал дІа а ехка. нарха лакхе тІера 40—60 сантиметр сомал а лелаш еппискаш е окъа торф а хьарца. апрель — май беттага кхаччалца уж цу кІал йоалайойл.

Кхыча сомий гаьнаш тІайогІ акха, кІешга хьувкъам лун, цхьабакъда, Іан шелал дика лоалуш йолча ІаьнІ, кхорий, хьечий, беалий, кхийолча сомий гаьнашта. Юкъерча зоне Іажаш тІайогІара дикагІа дола сорташ дд: «отцовский ренет», «бабушкино», «россошанское полосатое», «богатырь», «суворовец», «пепин шафранный», «уалси», кхыдараш. Іаьрна лаьтташ долча центральни зоана йот «МЭК-нигош» яха сорт а. Мехка къубехьенгахьарча райоанашта могадд «ренет Симеренко», «джонатан», «делиянс», «розмарин белый» яха сорташ, гргигача зонашка стандартни сортамента сорташ.

Мехка къубехьенгахьа Іа дІа— сомий гаьнаш дІара аьттув бола ха я ц. Уж йоІ температура 5 градусал лохагІа йоацача хана. Юкъерча зоне гаьнаш йола ха хургьа март бетта дикьве, цхьабакъда, цу балха кийчо хІанзе дІа дейа е еза: инструмент ярье, садови вар эша е кийчье, тІабогІар[illegible] гаьнаш белгалье. тІахьоарчие полилорниилене пленка е фачагІа кийчье еза.

Йоахха шилача дайно тиъвронаш кагье. баьрща кІуж болаш йолча гаьнашта зудам [illegible] тарлу. хьй-ханнахьа ете а еш лоа дІалата дезе цориа тІера. баьрша дІуж болаш йолча. къаьстта а формиший каплиновий гаьнашта тІаьеналалийта мегаргдац лоа.

Февраль марта беттаншка сомий бешамашта питомникашта ве чІоагІагІа эр лехкаша. Шоай ханнахьа тІа хІама ца хьоарчаш [illegible] тьаьнагІ [illegible] гонакашта [illegible] деваш еттача хана [illegible] дарделц.

Юкъерчен къалбеседелькарчи [illegible] кІана а отта тарлу [illegible] хана йІоахал [illegible] [illegible] эттача. Цига яь йоттаІадеча дакка гаьнашта гоамаха тІагІ а ду доа. Шайна йоаш оттача хана гаьйоанта кІир тоха а цу тайппара малхаш [illegible] йоагаергйоацаш гаьнаш кІалхаргьаха а мегаргья.

Сомий беша шоаш дахача хана, дец на лелаш сомий гаьний кІовжамашкех тиъвроканнех хьажа. Шелкогрида бІонаш дІадаха баьнаш тІара. гІанех хинна горнеш хьагулье. Цу гІенашта юкъе Іадоалхахаш хул гаьнашта зудам ген йола чоаппилгаш: боярышникаш златогузкаши. Гаьнаш тІа болийса бокъабенна сен дІабахха — цо лазараш доврхаду.

Сомий гаьнаш садоахкача дІаьнех лораш долча ошххазарх эттара халагІа йола за а Іа. Оашош хьа а еш оалхазаранта корнушкаш уттае. Іай бешаменна чуувза уж. ТІаккха аьхки а нига бІонаш дехкаргда цар. пупалтергаш йоаргьа. Бешо дов шоай йоакхо яр доаддерга шиф. Гаьнаш тІа оалхазаранта цІахгаш охха деза февраль бутт бола, хІаьта хьалхагІа дена шига кхкарешта шура бІонаш дІоахоса [illegible].

Сон дика хьункъаргба Іай а тІехьа бола дика хьахьийтачуд.

А. КУЛЕШКАЙН,

«Сельская жизнь» яха газет № 35, 1968 шу.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоалех Грозне йолчан а йоацаш, кхаьта хургья, къу[illegible] - малхбоалехьара къаьза лайгІа, тІаккха гІайххья чух хьевчаргба, температура 2 градус шелалкаре 2 градус йІоахалга кхоачаш хургья.

18-чен 19-чен феврале юкъюкъе тІера а ювлаш, моркаш хургья. цхьаццанахьа дохи хургья, цкъаза лаьгІа. тІаккха гІаьххьа чух хьевчаргба, температура бийсанна 3 градус шелалтара 2 градус йІовхалга кхоачаш, дийнахьа 4—9 градус шелалга кхоачаш, тийнахьа 18 феврале 5—10 градус йІовхалга кхоачаш.

Метеостанци.

Белам а белхам а

1933—1936 шерашка Галашкинске раОНО болх беча хана сона лайна Іа бокъонца хинна а дІабаш-да лелехьа аз хувцашаш. Бераша лешар хьехара. коммунистически кхетам баьара, хала гІулаккаш Іоагаьара бергнта шоай-[illegible] тІа а бахийта къахьегаш бар дукхагІа болц хьехархой. [illegible], кІезига бацар цу хана [illegible] [illegible] бернарш а, [illegible] вай школашта Іальчате боккха гІа [illegible] тешна дергла укх хувцараша.

Хьамзат ОСМИЕВ.

ГІАЛАТ ТОАДАР

Школа балхага хьажа вах [illegible] эттара тІехьашкарча цхьа [illegible] вагІар. ПхелагІча классе [illegible] неттала арифметика урок [illegible] вар хьехархо. Аз цунах гІалгІай неттала кхерда.

«ДоккхагІон зІамагІех [illegible] доакъош вІашкатохар» [illegible] цу урока тема. ШагІа бе [illegible] хинна болх тиха а теха, [illegible] материал зІайовзийтин. [illegible] дувнар масалашка бейтадоккхаш тхьаь итт нинут яьккхар цо. БІаргагуш хиннахьа а бар баьхьехан. ТІехьара а ше [illegible] [illegible] чу а [illegible] аьлар [illegible] «Цу тайпара, знаменателаш оргаш денах лоакъош вІашкатохара цо числителаш вІашка а теха, хьаькхьчар числителаш оттаде деза, знаменателаш шоайла вІашка а теха, цига хьаккхьчар знаменатела оттаде деза». Цуа тІехьагІа масал а доалар, из дийцар «бакъьен».

Торваш тІа вагІаш санна хала наьгІар со урока тІа. Урок чакхе а аьнна тхоаш арадьелча хьаьттар аз хьехархочуга:

— Вохх, фу хар Іа дийцар?

— Фу даьл цига ? — шекваьйнар хьехархо.

— Бераштв гІурт бар Іа урока тІа бийцар. — цІенлаь тІадоаийтар аз цо хаь гІалат.

Цу классе из юха хьеха волача хана цІаькха а цун урока тІа вахар со: цо ший гІалат иштта тоаду ца хьежача Іешланзар.

— Шаьхача урокаx, — аьлар цо, — аз шуга дийцар... (Цо юха пергагІаьккхар хьалхагІа ше дийцар). Иштта хила а хиннац из. Цхьабакъда, Советски Іаьдало дукха ха йоалцаш сошаш баьй цу тайпара доакъош вІашкатохилга, хьалхагІа аз дийцача бесса а ца деш. иштта доала аьнна. (Цо дІадийцар уж доакъош боакъоша иштта вІашкатоха деза).

Иштта. Советски Іальала бехк дІагІа а бизла тоадир хьехархочо ше хаь гІалат.

«СО ХЬЙХА ВАЬННАВ»

Советий Іаьдал даьннача цххье теттара кІезига бар вайнаха юкъе дийша нах. ГІалгІай чехха эттара хьалха хьайийлача специальни дешара заведене — ГІалгІай хьехархой техникуме

1929-ча шера яьча хьалхарча выпускана веррига а итт саг вара вацар. Школашта хьехархой тоьацар. Цудухьа цхьа бахьан хешен яхен ховш бола нах кхаь бетта а ялх бетта а курсашка Іоаш а бийе юргашкарча школашка хьеха ухийтар.

Тхьаь итталагІа шераш доладеннача юххье дар из. Ялх бетта йола курсаш чакх а яьха вай мехка цхьан юрта школе хьеха вахавар К. Йоаза цІи йоаккхаргьаи вай цун. Шин бетта шоллагІча классе хьийха а хьийха, хьалхара дешара четверть чакхйоалалашехьа БуротІа вахавар К. ГІалгІай облоно заведующи Шадиев Азамат волча.

— Курсашка айса Іома мел лаьр дІахьийда ваьннав со. — аьннадар цо. — са кхы хІама дац бераша дІахьеха. Со балхах мукъаваліийта е кхы а деша вахийта.

ФУ ДИЙШАД

Цкъа къамаьла [illegible] бола нах хьабахкарга хьежаш шийца кхы а цхьа-шн саг а волаш. Мужечарча юрта Советe вагІар НохчГІалгІайчен облисполкома председатель Горчханов Іальа. Цу хана цига чуваьлар тхьаьх сов тІа шу хила мегаш цхьа зІамига саг. Из цу юртара хьехархо вахта а хайна. хьаьттар цунга Іаьлас:

— Укх тІаьххьарча хана художественни литературах малагІа книжкаш дийшад Іа?

— ПхьалагІча классера географи а хийшав. арифметика а дийшад, — жоп делар вокхо.

КОРА ТІАРА БЕШ

Ара Іа да. ХІаьта а хІара шенвальтага хІанале а йиш я керда салат, хоха-буц, петрушка, кхыйола кхачах етта баьцаш кхее. Цу гІулакха Іалашъе еза зиваш чулоаттадераш санна йола кхабилташ е кораш тІа оттавургйола яьшкаш. Дика хьаьнда лаьтта уж хьалйизад чу а хилла, баьнадаараш кІезига долаш енача сезона хьаштдолча бетта цар чу фу хІаде мегаргва. Хохаш листта хІабогІ, хІаьта цух тІехьагІа ше кІира даьннача гІоала хоха буц ла йиш а хургья. Лаьтта доапаш а кхее йиш я хоха буц кора тІа. Цу гІулакха шера бертигаш йоапа шуна банкилгаш дІа а оттайийя уж йиже хий чулотт.

Салата мозлагІа а сорт дика тІайоа из дІалийнача яьшка чура 25-ча, 30-ча дийнахьа. Кхее халагІа я сельдерей. Из низкъало гІайоалаш бун я. Из хІайийча лено чуацилна йолча хана 60—70 ди хоал. Цхьабакъда, петрушка чІоагІа аьттув болаш я цу гІулакха. Сунах, борахх юха цун лордиагІаш хьайоахаш хилча. кхаь бетта юха а тІаьнва из. Цун кхоалнъ хаьлг хилча кхоачаш ба дІахьайда хьавца мара на елаш мешта бун шийка лелайра. Кора тІара цу тайпара огорох хин-хаьнахьа хий а летташ. 7—10 ди массаза доал цин цхьан литрана дІахьархІаш 1 граммагара 3 граммага кхаччалла минеральни удобренеш а тессаш лелае еза.

[illegible] агроном.

«Сельская жизнь» № 30. Ленинград.

Редактора заместитель А. А. МЯКИЕВ.

ЛАДУВГІА, ХЬАЖА

РАДИО

17 февраль

6.00 — Нохч-ГІалгІайчен лаьттаналдерцо (нохчий меттала). 6.45 — Аганинг. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племени» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.23 — Москва. 8.15 — «Сердалоа газета обзор. 8.35 — «Вовзалаш» яха передача (эрсий меттала). 8.35 — Кьона тІехье (эрсий меттала). 8.50 — Ашараш. 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Шера юкъе гІоала» яха Боевия повесть тІера дакъа (гІалгІай меттала). 16.25 — Ашараш. 16.30 — Кьонал (эрсий меттала). 17.30 — Концерт. 18.00 — РадиоладувгІархоша яьттев хІайнагІа кой душ (эрсий меттала). 18.10 — Бегий иллеша халлара ашараш. 19.00 — Москва.

18 февраль

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамашц передачай программа. 7.30 — Москва. 8.20 — «Ленинан некъа газета обзор. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — Массаза а ха деша яха радиокомпозиция (нохчий меттала). 15.40 — Халхьай йоаттгІайнача доале (эрсий меттала). 16.00 — Москва. 16.30 — «Жирке запитан» яха Мустафина дувцар. 17.00 — Кьонал (гІалгІай меттала). 17.30 — «Долхой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала). 18.00 — РадиоладувгІархой дагар яоачашдех оттадаь концерт. 19.00 — Москва.

19 февраль

6.30 — Нохч-ГІалгІайчен лаьттаналдерцо (гІалгІай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Патриотически организаци ДОСААФ» яха беседа (эрсий меттала). 7.25 — Москва. 8.15 — Культура кхуврчашка (нохчий меттала). 8.30 — Василенко. Красноармейски рапсоди. 8.45 — Кьона тІехье (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.05 — Грозненски горнизона духовий оркестра концерт. 16.30 — «Граждански обороне» лаьца харкхоттар яха передача эрсий меттала. 16.45 — Керда эшарш (гІалгІай меттала). 17.00 — Халкъа ашараш. 17.30 — [illegible] [illegible] яха беседа (эрсий меттала). 17.45 — Вай индустриальни юрт (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 февраль

12.00 — Дунен мехкашта юкъе латтача хьалхах доал хьамаьл. 15.20 — Киножурнал. 15.30 — Телевизионни керданаш спецвыпуск (нохчий меттала доакх). 15.40 — Киножурнал. 15.50 — Советски Эскара 50 шу даьнарга. Грозненски гарнизона художественни самодеятельносте концерт. 16.30 — Олимпийски ловзарашка. 17.00 — «Эфире — «Кьонал» (ЦТ). 18.00 — Кинолюбителей клуб. 19.00 — Халха довла. Іенале (малхалгІа передача). 19.30 — Олимпийски ловзарашка Греноблера передача (ЦТ). 22.00 — Цхьа сакъерам болца хьлгу на воза Цинах ялье [illegible] (ЦТ). 23.00 — Олимпийски ловзарашка. (Греноблера передача).

18 февраль

14.40 — Передачай программа. 14.45 — Олимпийски ловзарашка. Греноблера передача. 17.00 — Школашкашта «Зорьк» (нохчий меттала). 17.25 — «Ловмаш порьх» яха киножурнал. 17.45 — Вай зиманзо. Кердой программа. 18.35 — «Тlома мтаргне» яха художественни фильм. 20.00 — Старт. Телевизионни спортивни журнал. 20.40 — Концерт. 20.00 — Олимпийски ловзарашка. Греноблера передача. (ЦТ).

19 февраль

[illegible]

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктоасама секретара — 3-34-38; партийни вахаран, культуран, промышленностех отделий — 3-42-30; юрта бахамех письмой отделий — 3-42-28;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

[illegible] Заказ № [illegible]